

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Adéla Kučerová

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut mezinárodních studií
Teritoriální studia (TS)

**TÉMA ISLÁMSKÉ RADIKALIZACE VE FRANCII VIDĚNO
PROSTŘEDNICTVÍM PREZIDENTSKÝCH VOLEB V ROCE
2022**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

AUTORKA PRÁCE: Adéla Kučerová

STUDIJNÍ PROGRAM: Teritoriální studia (TS)

VEDOUCÍ PRÁCE: PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.

VEDOUCÍ SEMINÁŘE: doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

ROK OBHAJOBY: 2024

PROHLÁŠENÍ:

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 30. 7. 2024, Adéla Kučerová

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM:

Kučerová, Adéla. *Téma islámské radikalizace ve Francii, viděno prostřednictvím prezidentských voleb v roce 2022*. Praha, 2024. 50 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Teritoriální studia, Teritoriální studia. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Ondřej Matějka, Ph.D.

ROZSAH PRÁCE: 84 105 znaků s mezerami bez abstraktu a příloh

ABSTRAKT:

Tato bakalářská práce zkoumá islámskou radikalizaci ve Francii a její dopad na prezidentské volby v roce 2022. Prezidentské volby v roce 2022 byly poznamenány následky třetí vlny teroristických útoků, přičemž veřejnost volala po akci na národní úrovni v otázkách imigrace, radikalizace a terorismu. Práce analyzuje politické postoje k této problematice. Práce využívá teoretických rámců, jako je koncept Gilles Kepela o podobných cílech mezi krajní pravici a ISIS k rozdělení a polarizaci společnosti, "islamizaci radikality" Oliviera Roye, kde radikální ideologie nacházejí náboženský výraz, důraz Marca Sagemana na sociální sítě a osobní vazby při radikalizaci a zaměření Scotta Atrana na psychologické a sociální motivace vedoucí k radikalizaci. Efektivita vládních opatření proti radikalizaci, jako je zvýšený dohled nad mešitami, finanční kontrola a preventivní programy jako CIDPR, jsou diskutovány v kontextu expertních teorií. Volby představily 12 kandidátů, my se zaměřily na tři: Marine Le Pen, Emmanuela Macrona a Jean-Luc Mélenchona, každý reprezentující různé politické spektra a přístupy k zapojení státu do fenoménu radikalizace. Práce končí závěrem, že komplexní přístup kombinující preventivní a represivní opatření, je nezbytný pro efektivní řešení složité otázky islámské radikalizace ve Francii.

ABSTRACT:

This bachelor's thesis examines Islamic radicalization in France and its impact on the 2022 presidential election. The 2022 presidential election was marked by the aftermath of the third wave of terrorist attacks, with the public calling for national action on issues of immigration, radicalization, and terrorism. The thesis analyzes political stances on this issue. It employs theoretical frameworks such as Gilles Kepel's concept of similar goals between the far-right and ISIS to divide and polarize society, Olivier Roy's "Islamization of radicality," where radical ideologies find religious expression, Marc Sageman's emphasis on social networks and personal ties in radicalization, and Scott Atran's focus on the psychological and social motivations leading to radicalization. The effectiveness of government measures against radicalization, such as increased surveillance of mosques, financial control, and preventive

programs like CIDPR, are discussed in the context of expert theories. The election featured 12 candidates, with a focus on three: Marine Le Pen, Emmanuel Macron, and Jean-Luc Mélenchon, each representing different political spectrums and approaches to state involvement in the phenomenon of radicalization. The thesis concludes that a comprehensive approach combining preventive and repressive measures is necessary for effectively addressing the complex issue of Islamic radicalization in France.

KLÍČOVÁ SLOVA:

#Islámská radikalizace #Francie #Prezidentské volby 2022 #Politické postoje #Gilles Kepel #Olivier Roy #Marc Sageman #Scott Atran #Preventivní a represivní opatření #Teroristické útoky #Imigrace #Radikalizace #Terorismus #Marine Le Pen #Emmanuel Macron #Jean-Luc Mélenchon #Politické spektrum #

KEYWORDS:

#Islamic radicalization #France #Presidential elections 2022 #Political attitudes #Gilles Kepel #Olivier Roy #Marc Sageman #Scott Atran #Preventive and repressive measures #Terrorist attacks #Immigration #Radicalization #Terrorism #Marine Le Pen #Emmanuel Macron #Jean-Luc Mélenchon #Political spectrum #

NÁZEV PRÁCE:

Téma islámské radikalizace ve Francii, viděno prostřednictvím prezidentských voleb v roce 2022.

TITLE:

The topic of Islamic radicalization in France, seen through the lens of the 2022 presidential elections

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Ondřeji Matějkovi, Ph.D. a doc. PhDr. Jiřímu Vykoukalovi, CSc. za trpělivost a cenné rady, které mi během psaní bakalářské práce poskytli.

Obsah

1. ÚVOD.....	9
1.1. Teoretická část.....	9
1.2. Vybraná literatura a teorie	9
1.3. Metodologie a struktura práce	14
2. STAŤ	18
2.1. Kontext islámské radikalizace ve Francii	18
2.1.1. Historický přehled islámské radikalizace ve Francii	18
2.1.2. Současný stav islámské radikalizace ve Francii	20
2.1.3. Důsledky islámské radikalizace pro francouzskou společnost	22
2.2. Prezidentské volby 2022 ve Francii	23
2.2.1. Představení hlavních kandidátů	23
2.2.2. Popis politického klimatu během voleb	28
2.3. Téma 1: Imigrační politika a islámská radikalizace	29
2.3.1. Představení tématu	29
2.3.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma	30
2.4. Téma 2: Náboženská svoboda a islámská radikalizace	32
2.4.1. Představení tématu	32
2.4.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma	34
2.5. Téma 3: Integrace muslimských komunit: Jak kandidáti navrhnou podporovat integraci muslimských komunit do francouzské společnosti?	36
2.5.1. Představení tématu	36
2.5.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma	38
2.6. Téma 4: Zahraniční politika a islámská radikalizace: Jak kandidáti vidí vztah mezi francouzskou zahraniční politikou a islámskou komunitou doma?	39
2.6.1. Představení tématu	39
2.6.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma	40
3. ZÁVĚR	42
4. BIBLIOGRAFIE	44
4.1. Primární zdroje:.....	44
4.2. Sekundární zdroje:	46

1. ÚVOD

1.1. Teoretická část

Tato práce se zaměřuje na analýzu postojů napříč politickým spektrem ve Francii ke klíčovým otázkám týkajícím se islámské radikalizace. Islámská radikalizace je fenomén, který ovlivňuje sociopolitickou dynamiku ve Francii. Tento jev, charakterizovaný extrémními interpretacemi islámu vedoucími k násilným činům a teroristickým útokům, se stal jedním z klíčových témat veřejné debaty a následně i politických kampaní. Zaměřím se na to, jak různé postoje odrážejí širší politické a sociální kontexty ve Francii a jakým způsobem s nimi pracují vybraní kandidáti.

Konkrétně se soustředím na období prezidentských voleb v letech 2020–2022, kdy Emmanuel Macron obhájil svůj mandát. Toto období bylo vybráno záměrně, protože islámská radikalizace se stala neoddělitelným tématem volebních kampaní a programů všech kandidátů.

Výběr tohoto tématu považuji za důležitý z několika důvodů. Francie byla v roce 2017 označena za zemi nejvíce zasaženou islámským terorismem v Evropě¹, což potvrzuje její zranitelnost vůči této hrozbě. Téma islámské radikalizace se stalo veřejným tématem a bylo očekáváno, že bude součástí volebních programů kandidátů, kteří reprezentují hlavní politické strany před občany.

V prezidentských volbách 2022 se všichni kandidáti, bez ohledu na jejich politickou orientaci, vyjadřovali k otázkám islámské radikalizace. To potvrzuje důležitost tohoto tématu ve francouzské politické i veřejné debatě a jeho roli jako jednoho z klíčových bodů volebního souboje. Postoje k islámské radikalizaci jsou ve Francii stejně důležité jako jiná volební témata a staly se regulární součástí politických diskusí, což je relativně nový fenomén.

1.2. Vybraná literatura a teorie

Součástí analýzy bude propojení politiky a teoretických studií, či přístupů v odborné debatě, především teoretické přístupy významných autorů jako jsou Olivier Roy, Gilles Kepel, Marc Sageman a Scott Atran.

Olivier Roy je přední francouzský politolog a odborník na islámskou kulturu a politiku. Narodil se v roce 1949 a svou kariéru zasvětil studiu islámu, Blízkého východu a muslimské diaspory

¹ Lorenzo Vidino Dr. Francesco Marone, "Strach ze svého souseda: radikalizace a džihádistské útoky na Západě." Naposledy upraveno: 1. června 2017. <https://extremism.gwu.edu/fear-thy-neighbor.> (Staženo 10. prosince 2023).

v Evropě. Roy je autorem řady významných knih, včetně *L'échec de l'Islam politique* (1992) a *Le djihad et la mort: L'appel de l'État islamique* (2016). Jeho práce často analyzují politické a sociální dynamiky uvnitř muslimských komunit a jejich interakci s globalizací. Olivier Roy působí jako profesor na European University Institute ve Florencii. Jeho přístup k tématu islámské radikalizace je komplexní a vyznačuje se hlubokým porozuměním kulturním a náboženským aspektům, což ho činí citovaným autorem v této oblasti. Oceňuji také jeho inovativní přístup k politickému islámu, zejména v analýze globalizace a jejího vlivu na muslimské komunity. Jeho kniha *L'échec de l'Islam politique* představila myšlenku, že politický islám selhává nejen kvůli vnějším tlakům, ale i kvůli svým vnitřním rozporům. Roy také zdůraznil, jak mladí muslimové v Evropě často procházejí „náboženským přerodem“, který je odděluje od tradičních komunit a vede k radikalizaci. Jedná se tedy o pohled na radikalizaci jako na produkt modernity a globalizace.

Gilles Kepel, narozený v roce 1955, je francouzský politolog a expert na moderní islám a arabský svět. Vystudoval politologii na Institutu politických studií v Paříži, kde také působí jako profesor. Kepel je autorem několika klíčových děl o islámu a politickém islámu, jako jsou *Jihad: Expansion et Déclin de l'Islamisme* (2000) a *La Fracture* (2016). Jeho výzkum se zaměřuje na analýzu radikalizace a jejích kořenů v sociálních, politických a ekonomických kontextech. Kepel získal ocenění za svůj přínos k porozumění islámskému světu a jeho práce je citována v akademických i odborných kruzích. Gilles Kepel je známý svým konceptem „třetí vlny džihádismu²“, který analyzuje vývoj islámského radikalismu v kontextu globálních a lokálních faktorů. Jeho kniha *Jihad: Expansion et Déclin de l'Islamisme* poskytuje podrobný přehled o vzestupu a pádu islamistických hnutí od 70. let 20. století do současnosti. Kepelův inovativní přístup spočívá v propojení sociální analýzy s terénním výzkumem, což mu umožňuje detailně mapovat dynamiku a proměny islámského radikalismu.

Marc Sageman je americký psychiatr a sociolog, který se specializuje na studium terorismu a radikalizace. Narodil se v roce 1952 v Paříži a později emigroval do USA, kde získal lékařský titul na Harvardově univerzitě. Sageman působil jako analytik CIA a má rozsáhlé zkušenosti s terénním výzkumem v Afghánistánu. Je autorem klíčových knih jako *Understanding Terror Networks* (2004) a *Leaderless Jihad* (2008). Jeho práce kombinuje empirické studie s

² Larousse, „Definice džihádismu pomocí encyklopedie Larousse“,

<https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/djihadisme/10910151>

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2019-2020 , n595, „Islámská radikalizace, čelme jí společně“, naposledy upraveno: 7. 7. 2020, <https://www.senat.fr/rap/r19-595-1/r19-595-11.pdf> (staženo 15. 12. 2023) p. 27-51

teoretickým přístupem, což mu umožňuje analyzovat dynamiku teroristických sítí a proces radikalizace. Sageman je respektován za svou interdisciplinární metodu a praktické zkušenosti, které přináší do svého výzkumu, byl průkopníkem ve studiu teroristických sítí z perspektivy sociální sítě. Ve své knize *Understanding Terror Networks* představil tezi, že moderní teroristické organizace nejsou centralizované hierarchie, ale spíše volné sítě propojených buněk a jednotlivců. Tato analýza přinesla nový pohled na to, jak teroristické skupiny fungují a jaké jsou mechanismy jejich radikalizace. Sagemanův přístup k analýze dat a empirickému výzkumu teroristů přinesl poznatky pro bezpečnostní studie.

Scott Atran je americký antropolog a psycholog, který se narodil v roce 1952. Specializuje se na studium násilného extremismu, terorismu a mezikulturních konfliktů. Atran je výzkumným ředitelem v Centre National de la Recherche Scientifique v Paříži a působí také jako profesor na University of Michigan. Jeho významné práce zahrnují knihy jako *Talking to the Enemy: Faith, Brotherhood, and the (Un)Making of Terrorists* (2010) a *In Gods We Trust: The Evolutionary Landscape of Religion* (2002). I Atranova práce je ceněna pro její interdisciplinární přístup, který kombinuje antropologii, psychologii a politickou vědu k pochopení motivací a procesů radikalizace. Jeho výzkum je citován a uznáván na mezinárodní úrovni. Jeho kniha *Talking to the Enemy* představila novou metodu terénního výzkumu, při kterém se Atran přímo setkával s teroristy a jejich sympatizanty, chtěl tak lépe porozumět jejich motivacím. Atranova práce přinesla nový pohled na roli identity, náboženství a skupinové dynamiky v procesu radikalizace, což bylo podstatné pro pochopení, proč se lidé připojují k extremistickým skupinám.

Vybrala jsem si právě tyto autory pro bakalářskou práci věnovanou islámské radikalizaci, protože každý z nich přináší jedinečný ale i odborný pohled na dané téma. Olivier Roy vyniká svou analýzou kulturních a náboženských aspektů radikalizace, zatímco Gilles Kepel nabízí vhled do sociopolitických kořenů tohoto fenoménu. Marc Sageman přináší spíše empirické poznatky a praktické zkušenosti z terénu, což je důležité pro pochopení teroristických sítí. Scott Atran pak poskytuje interdisciplinární přístup, čímž umožňuje hlubší porozumění motivacím extremistů. Tito autoři jsou často citováni a jejich práce jsou mezinárodně uznávány, což svědčí i o jejich autoritě a významu v oblasti studia islámské radikalizace.

Hlavní teorie těchto autorů, které budou v mé práci použity, jsou uvedeny níže.

Olivier Roy ve své knize *L'Islam mondialisé* (2002) argumentuje, že radikalizace není primárně náboženským fenoménem, ale spíše výsledkem „islamizace radikality“. Podle Roye je islámská radikalizace často odpovědí na sociální a politické frustrace, které nemají přímý náboženský původ. Roy tvrdí, že mnozí radikalizovaní jedinci nejsou před radikalizací hluboce

náboženství, ale spíše hledají způsob, jak vyjádřit své radikální názory prostřednictvím náboženského rámce. V kontextu francouzských prezidentských voleb se tato teorie projevuje v politickém diskurzu, kde se radikalizace diskutuje jako důsledek sociální marginalizace a neúspěšné integrace muslimských komunit. Politici často používají tento argument k podpoře politik zaměřených na lepší sociální inkluzi a ekonomické příležitosti pro marginalizované skupiny.

Gilles Kepel, autor knihy *Jihad: Expansion et Déclin de l'Islamisme* (2000), poskytuje hlubší pohled na historický vývoj politického islámu a jeho současné projevy ve Francii. Kepelova teorie „radikalizace modernosti“ tvrdí, že islámská radikalizace je reakcí na moderní sekularizovanou společnost, kterou mnozí muslimové vnímají jako hrozbu pro svou identitu. Kepel analyzuje, jak sekularizace a modernizace vedly k pocitu odcizení a hledání nových forem náboženské identity. Tato perspektiva je obzvláště relevantní v kontextu francouzských voleb, kde otázky týkající se národní identity, sekularismu (laïcité) a integrace byly klíčovými body debat. Diskuse o zákazu nošení náboženských symbolů na veřejnosti a dalších sekulárních opatřeních odrážejí tuto dynamiku.

Další významnou myšlenkou Gillese Kepela v publikaci *La Fracture* (2016) je, že ačkoliv krajní pravice a ISIS nemají stejnou ideologii ani metody, jejich cíle jsou ve své podstatě podobné. Obě strany usilují o rozdělení a polarizaci společnosti, což následně zvyšuje její zranitelnost vůči manipulaci. Pro ISIS je vyhrocený stav mezi muslimy a nemuslimy výhodný, protože usnadňuje proces radikalizace jednotlivců. Krajní pravice naopak využívá strachu a vyhrocených vztahů k posílení svého politického vlivu. Tímto způsobem obě strany přispívají k destabilizaci společnosti, což vytváří příznivé podmínky pro dosažení jejich odlišných, avšak komplementárních cílů.

Marc Sageman ve své práci *Understanding Terror Networks* (2004) analyzuje roli sociálních sítí v procesu radikalizace. Podle Sagemana se radikalizace děje v malých, těsně propojených skupinách, kde se extrémní názory šíří a upevňují. Sagemanova analýza teroristických sítí ukazuje, že osobní vztahy a sociální vazby hrají klíčovou roli v procesu radikalizace. Ve Francii to znamená, že mnoho radikalizovaných jedinců pochází z marginalizovaných komunit s pevnými sociálními vazbami, které podporují šíření radikálních ideologií. Tato teorie je aplikovatelná na francouzský kontext, kde se mnoho radikalizovaných jedinců rekrutuje z komunit, které jsou sociálně a ekonomicky znevýhodněné.

Scott Atran ve své knize *Talking to the Enemy: Faith, Brotherhood, and the (Un)Making of Terrorists* (2010) zdůrazňuje psychologické a sociální faktory radikalizace. Atranova teorie, že radikalizace je často motivována hledáním identity a skupinové soudržnosti, poskytuje vhled

do motivací jednotlivců, kteří se připojují k radikálním hnutím. Atran argumentuje, že radikalizovaní jedinci hledají smysl a sounáležitost, které nacházejí v radikálních skupinách. Tato perspektiva je důležitá pro pochopení, jak a proč se mladí Francouzi stávají náchylnými k radikalizaci, zvláště v prostředí, kde se cítí sociálně a ekonomicky vyloučení.

Jedním z dalších, již zmíněných, teoretických rámců, které budou v této práci využity, je myšlenka Gillese Kepela prezentovaná v jeho publikaci *La Fracture* (2016). Kepel říká, že krajní pravice a ISIS, ačkoliv se liší ve své ideologii a metodách, mají podobné cíle: rozdělit a polarizovat společnost. Tento rozkol následně zvyšuje zranitelnost společnosti vůči manipulaci a radikalizaci. Pro ISIS je výhodné, když napětí mezi muslimy a nemuslimy eskaluje, protože to usnadňuje nábor nových radikálů. Na druhé straně krajní pravice využívá strachu a polarizace k posílení svého politického vlivu.

Olivier Roy ve své knize *L'Islam mondialisé* (2002) poskytuje další teoretický rámec. Roy tvrdí, že radikalizace je často výsledkem „islamizace radikality“, kde radikální ideologie nacházejí náboženský výraz, naplnění nebo pojmenování. V kontextu francouzských prezidentských voleb tato teorie nepřímo říká, že kandidáti se zaměřují na řešení sociálních a ekonomických problémů, které přispívají k radikalizaci, a snaží se tak snížit její přitažlivost.

Marc Sageman v *Understanding Terror Networks* (2004) zdůrazňuje roli sociálních sítí a osobních vazeb v procesu radikalizace. Kandidáti v prezidentských volbách tak museli brát v úvahu, jak jejich politiky ovlivní komunity a sociální struktury, které mohou být náchylné k radikalizaci.

Scott Atran ve své práci *Talking to the Enemy: Faith, Brotherhood, and the (Un)Making of Terrorists* (2010) zdůrazňuje psychologické a sociální motivace, které vedou k radikalizaci. Pro politiky je tedy klíčové, jak jejich návrhy a rétorika ovlivní pocit sounáležitosti a identity mezi muslimskými komunitami ve Francii. Což je obvykle v nesouladu s oběma extrémními politického spektra.

V rámci úvodu této práce je třeba zmínit i teorie, které jsou spojující mezi fenoménem radikalizace a politikou. Mezi ty nejznámější, ke kterým se budeme v průběhu této práce odkazovat, patří níže uvedené.

Teorie sekuritizace, kterou vyvinuli autoři jako Ole Wæver a Barry Buzan z Kodaňské školy, je jedním z hlavních konceptů v mezinárodních vztazích. Tato teorie se zaměřuje na to, jak určití aktéři (například vlády) označují určité otázky jako otázky bezpečnosti, čímž je posouvají mimo běžnou politiku do oblasti naléhavého, mimořádného jednání. Tento proces „sekuritizace“ může ovlivnit radikalizaci tím, že stigmatizuje určité skupiny a vytváří pocit ohrožení a polarizace společnosti, což může podněcovat extremistické reakce. Sekuritizace

tedy v mnoha případech, může přispívat k radikalizaci tím, že vytváří prostředí nedůvěry a konfliktu.

Teorie sociálních hnutí se zabývá tím, jak a proč se lidé organizují a mobilizují za účelem dosažení sociálních nebo politických změn. Tato teorie je relevantní pro studium radikalizace, protože extremistické skupiny často fungují jako sociální hnutí. Klíčové koncepty, jako jsou mobilizační struktury³, politické příležitosti a rámování, pomáhají vysvětlit, jak se radikalizace šíří a jak se extremistické skupiny snaží získat podporu a legitimitu. Autoři jako Charles Tilly a Sidney Tarrow přispěli k rozvoji této teorie a jejímu aplikování na fenomén radikalizace.

Teorie relativity deprivace, kterou rozvinul Ted Gurr ve své knize *Why Men Rebel* (1970), se zaměřuje na pocit nespravedlnosti a nespokojenosti, který vzniká, když lidé vnímají rozdíl mezi svými očekáváním a realitou. Tato teorie tvrdí, že relativní deprivace může vést k frustraci a následně k násilnému chování nebo radikalizaci. Politická marginalizace, ekonomická nerovnost a sociální nespravedlnost jsou faktory, které mohou přispět k pocitu relativity deprivace a podnítit radikální jednání.

Teorie rámování se zaměřuje na to, jak jsou události a otázky prezentovány a interpretovány, což ovlivňuje, jak je lidé vnímají a na ně reagují. V kontextu radikalizace se teorie rámování používá k analýze toho, jak extremistické skupiny používají určité narativy a symboly k mobilizaci podpory a legitimizaci svých akcí. Tento přístup zkoumá, jak radikální skupiny vytvářejí a šíří své ideologie a jak politické a mediální rámování ovlivňuje vnímání a reakce veřejnosti.

1.3. Metodologie a struktura práce

Cílem této práce je analyzovat klíčová témata, která se objevovala v prezidentských volebních programech a politických projevech kandidátů během referenčního období voleb v letech 2020–2022 ve Francii, a to s ohledem na problematiku islámské radikalizace. Na závěr práce se pokusím odpovědět na otázku, které z navrhovaných řešení jsou nejvíce realistické a efektivní pro snížení rizika islámské radikalizace ve Francii, a které naopak mohou eskalovat již tak napjatou situaci v multikulturní společnosti.

V rámci této práce bude provedeno srovnání několika témat, která jsou úzce spojena s radikalizací a ke kterým se kandidáti v prezidentských volbách vyjadřovali. Islámská radikalizace a související teroristické útoky jsou významnými tématy nejen ve Francii, ale v

celém západním světě. Radikalizace je úzce spojena s terorismem, což je zvláště relevantní pro země západní Evropy s výraznými muslimskými menšinami. Tato práce se zaměří na analýzu těchto dynamik ve francouzském kontextu a pokusí se identifikovat, která politická opatření mohou nejúčinněji přispět ke snížení rizika radikalizace a terorismu.

Práce bude koncipována následujícím způsobem. Na úvodní kapitole bude navazovat kontext islámské radikalizace ve Francii a její historie. Po historickém přehledu se přesuneme k současnosti a prozkoumáme důsledky islámské radikalizace na francouzské občany a celou společnost, s fokusem na referenční období roku 2020 až 2022, kdy proběhly volby. Dalším klíčovým bodem bude analýza politicko-společenského kontextu prezidentských voleb ve Francii v roce 2022. Zde představíme francouzské politické spektrum a kandidáty, které jsme pro tuto práci vybrali. Tyto dvě úvodní části ukotví a představí základní témata a rámec této práce.

Následovat budou čtyři komparativní části zaměřené na témata, která jsou v otázce radikalizace důležitá, a ke kterým se každý z kandidátů nějakým způsobem vyjádřil.

Prvním tématem bude imigrační politika Francie a její vliv na radikalizaci, kde analyzujeme, jak kandidáti navrhovali řešit otázky imigrace a jaké důsledky to má pro radikalizaci. Druhým tématem bude náboženská svoboda a její vliv na islámskou radikalizaci, kde zkoumáme, jaké postoje zaujali kandidáti k otázkám náboženské svobody a jak to ovlivňuje radikalizaci. Třetím tématem pak bude integrace muslimských komunit, kde analyzujeme přístupy kandidátů k integraci muslimských komunit a jejich efektivitu. Čtvrtým a posledním srovnávacím bodem bude vliv zahraniční politiky Francie, zejména vůči Izraeli, na domácí scénu a islámskou radikalizaci, kde prozkoumáme, jak zahraniční politika ovlivňuje domácí situaci a radikalizaci. Výše uvedená témata jsem vybírala pro pochopení dynamiky radikalizace a politických debat ve Francii, zejména v kontextu prezidentských voleb. Každé z těchto témat má významný teoretický, politický, společenský a bezpečnostní přesah, který lze analyzovat ve vztahu k různým kandidátům a jejich strategiím.

Imigrační politika je ústředním tématem v debatách o radikalizaci, protože má přímý dopad na sociální soudržnost a integraci nově příchozích. Teoreticky se toto téma dotýká otázky, jak imigrační politika ovlivňuje pocit sounáležitosti a sociální integrace mezi různými komunitami. Politicky odhaluje, jak kandidáti navrhují řešení imigrační otázky a jak tato řešení reflektují jejich širší politické postoje. Společensky zkoumá dopad imigrační politiky na integraci imigrantů a jejich potomků, což má přímý vliv na riziko radikalizace. Bezpečnostní aspekt poskytuje vhled do toho, jak imigrační politika může ovlivnit bezpečnostní situaci, zejména ve vztahu k extremismu a terorismu.

Imigrační politika je využívána populistickými kandidáty k mobilizaci voličů pomocí strachu z „cizího“ a ochrany národní identity. Pro Marine Le Pen je toto téma výhodné, protože její tvrdý postoj proti imigraci rezonuje s jejími voličskými základnami. Naopak pro Jean-Luca Mélenchona je toto téma nevýhodné, protože jeho otevřenější postoj k imigraci může být vnímán jako slabý na otázky bezpečnosti. Je naopak ale kvitován muslimskou menšinou ve Francii, která v Melenchonovi vidí svého zástupce. Emmanuel Macron musí balancovat mezi humanitárními hodnotami a bezpečnostními obavami, což činí toto téma jak výhodné, tak nevýhodné v závislosti na kontextu.

Náboženská svoboda je velmi důležitá pro pochopení vztahu mezi státem a náboženskými komunitami a její vliv na radikalizaci. Teoreticky se toto téma zabývá rolí náboženské svobody ve vztahu k inkluzi a vyloučení náboženských menšin. Politicky zkoumá, jak kandidáti přistupují k ochraně náboženských práv a zároveň boji proti náboženskému extremismu. Společensky analyzuje, jak různá nastavení náboženské svobody mohou ovlivnit radikalizaci jednotlivců uvnitř muslimských komunit. Bezpečnostní aspekt poskytuje vhled do toho, jak omezení nebo ochrana náboženské svobody může ovlivnit náboženské napětí a extremismus. Otázky náboženské svobody mohou být využívány k polarizaci společnosti a mobilizaci voličů buď na ochranu sekulárních hodnot, nebo náboženských práv. Pro Marine Le Pen je toto téma výhodné, protože její sekulární a anti-islamistická rétorika oslovuje voliče obávající se islamizace. Pro Jean-Luca Mélenchona je naopak nevýhodné, protože jeho silná podpora náboženské svobody může být vnímána jako nedostatečná ochrana proti extremismu. Emmanuel Macron musí najít rovnováhu mezi ochranou sekulárních hodnot a náboženské svobody, což činí toto téma pro něj náročné.

Integrace muslimských komunit je klíčová pro posouzení úspěšnosti integračních politik a jejich vlivu na sociální soudržnost a radikalizaci. Teoreticky se toto téma dotýká teorií integrace a jejich aplikace na muslimské komunity ve Francii. Politicky analyzuje, jak různé přístupy k integraci reflektují širší politické ideologie kandidátů. Společensky hodnotí efektivitu různých integračních politik a jejich dopad na sociální soudržnost a pocit identity mezi muslimskými komunitami. Bezpečnostní aspekt poskytuje vhled do toho, jak úspěšná integrace může snižovat riziko radikalizace a extremismu.

Téma integrace může být využíváno ke zdůraznění buď hrozby neúspěšné integrace, nebo příkladů úspěšné inkluze, v závislosti na politické agendě. Pro Marine Le Pen je toto téma nevýhodné, protože její tvrdé postoje k integraci mohou být vnímány jako segregující. Pro Jean-Luca Mélenchona je naopak výhodné, protože podporuje inkluzivní politiky, které mohou

oslovit voliče z menšinových komunit. Emmanuel Macron může toto téma využít výhodně, pokud dokáže ukázat konkrétní úspěchy svých integračních politik.

Vliv zahraniční politiky Francie, zejména vůči Izraeli, na domácí scénu a islámskou radikalizaci je zásadní pro pochopení, jak mezinárodní vztahy ovlivňují domácí situaci. Teoreticky toto téma analyzuje, jak zahraniční politika ovlivňuje domácí politiku a sociální dynamiku. Politicky zkoumá, jak kandidáti přistupují k zahraniční politice a jak jejich postoje mohou ovlivnit domácí situaci. Společensky posuzuje, jak zahraniční politika může ovlivnit vnímání a postoje různých komunit ve Francii. Bezpečnostní aspekt poskytuje vhled do toho, jak zahraniční politika může ovlivnit radikalizaci a bezpečnostní situaci.

Téma zahraniční politiky může být využíváno kandidáty k mobilizaci voličů na základě národních zájmů a bezpečnostních obav. Pro Marine Le Pen je toto téma výhodné, protože její nacionalistická a protiimigrační rétorika může oslovit voliče obávající se zahraničních vlivů. Pro Jean-Luca Mélenchona je toto téma nevýhodné, protože jeho kritika zahraniční politiky Francie může být vnímána jako slabá v otázkách národní bezpečnosti. Emmanuel Macron musí balancovat mezi mezinárodními závazky a domácími bezpečnostními obavami, což činí toto téma komplexní.

Vybraná témata jsou klíčová pro pochopení, jak různé politické přístupy ovlivňují radikalizaci ve Francii. Analyzují širokou škálu faktorů od imigrační politiky přes náboženskou svobodu a integraci muslimských komunit až po zahraniční politiku, což umožňuje komplexní porozumění tomuto fenoménu v kontextu prezidentských voleb. Obecně lze ovšem říci, že obě extremity politického spektra ve svých postojích k výše uvedeným tématům spíše napomáhají polarizaci společnosti, a to svými vyhraněnými názory, které jsou buď voliči absolutně přijímány nebo zcela odmítány. A stejně tak vyhraněně reagují jednotlivé skupiny voličů.

Tento komparativní přístup poskytne analytický pohled na politické přístupy k problematice islámské radikalizace ve Francii. Na tuto část bude navazovat závěr, kde shrneme klíčová zjištění a pokusíme se identifikovat nejefektivnější řešení pro snížení rizika islámské radikalizace ve Francii.

Práce bude zdrojována z několika typů zdrojů. Primární zdroje zahrnují oficiální stránky francouzské vlády, kde jsou dostupné volební programy kandidátů, a psané verze jejich projevů týkajících se radikalizace. Dále budou využity odborné databáze jako cairn.fr, revues.info a jstor.org. Dále publikacemi autorů, kteří budou průběžně uváděni v textu, v relevantních odkazech k jejich práci. V neposlední řadě on-line zdroji. Vše bude seřazeno na závěr práce, v kapitole bibliografie, v pořadí dle relevance.

2. STAŤ

2.1. Kontext islámské radikalizace ve Francii

2.1.1. Historický přehled islámské radikalizace ve Francii

Kontext islámské radikalizace je podle mého názoru třeba otevřít klíčovým pojmem, a tím je francouzské laïcité⁴. Tento historický přístup státu k otázce náboženství a politiky je částečně obsažen i v heslech Liberté a Égalité⁵. Pojem laïcité označuje přísné oddělení státu a náboženství. Tento princip je jedním z důvodů, proč problém minoritní integrace dosáhl takového stupně, jak jej známe dnes. Od šedesátých let se totiž nikdo neodvážil problém pojmenovat, protože otázka náboženství nesměla být ve Francii mísená do veřejného života. Jakmile bylo zřejmé, že má Francie problém – tedy v devadesátých letech a na přelomu tisíciletí – oživila se myšlenka multikulturalismu⁶, která opět postavila řešení problému spíše do ideologické a korektní roviny⁷, než do podpory konkrétních systémových opatření. Po vlnách teroristických útoků už nebylo možné před desítky let neřešenou situací zavírat oči a francouzští politici museli zaujmout konkrétní stanoviska, aby uspokojili své voliče.

Islámská radikalizace ve Francii má několik příčin. Její počátky je třeba hledat již v 70. letech dvacátého století. Geopolitické změny, dekolonizace v Africe a nestabilní doba nahrávaly vzniku radikalizovaných jednotek. Například Alžírsko opouštěla Francie za velmi napjatých bilaterálních vztahů, které zůstávají komplikované dodnes. V 90. letech pak proběhla salafistická revoluce⁸. Na nově vzniklé geopolitické klima reagovaly teroristické radikální jednotky, které nebyly původem z Francie, ale rychle si zde našly pevné zázemí. Mezi tyto skupiny patří například Tablighi Jamaat, Muslimské bratrstvo, salafisté a džihádisté⁹. Francie zažila čtyři hlavní vlny teroristických útoků: mezi lety 1984 a 1986, převážně vedené Hizballáhem; druhou mezi lety 1994 a 1996, vedené Ozbrojenou islámskou skupinou; třetí

⁶ Bartoszewicz, *Pevnost Evropa*, 44

⁷ Evan and Holý, *Cultural Diversity and Its Impact on Governance*, <https://doi.org/10.1016/j.seps.2023.101681>.

⁸ Sounaye, *Révolution Salafiste en Afrique de l'Ouest*, 403-425.

vlna, po roce 2015 byla nejničivější, stála za ní Al-Káida a ISIS, a ve Francii díky ní přišlo o život skoro 300 lidí; čtvrtá vlna začala v roce 2020 a je vedena převážně osamocenými útočníky, což vedlo ke vzniku termínu „vlk¹⁰ samotář.“¹¹ Francie má tedy dlouhodobě bohaté zkušenosti s radikalizací a islámským terorismem.

Výše zmíněný historický přístup státu k otázce náboženství a politiky má hluboké kořeny v principu laičité, který odlišuje francouzský sekularismus od modelů v jiných zemích. Laičité se vyvinula z myšlenek Francouzské revoluce, které zdůrazňovaly oddělení církve od státu, což mělo zajistit náboženskou neutralitu veřejného prostoru, bez vměšování instituce církve. Tento přístup se stal pilířem francouzské národní identity, což podle mnoha odborníků, včetně Kepela a Roye, komplikovalo integraci muslimských komunit, které často vnímaly tento model jako nepřátelský k jejich náboženské identitě.

Laičité byla také ztotožňována s hodnotami republikánského univerzalizmu, což podle sociologa Raphaela Liogiera vedlo k tomu, že francouzská politika často přehlížela specifické potřeby a identity různých etnických a náboženských skupin. V důsledku toho se multikulturalismus¹², který měl původně podporovat harmonii mezi různými kulturami, stal dalším problémem, protože se více zaměřoval na ideologickou korektnost než na skutečná systémová řešení.¹³

Islámská radikalizace ve Francii se tedy vyvíjela v kontextu historických, geopolitických a sociálních faktorů. Od sedmdesátých let, kdy geopolitické změny a dekolonizace vedly k příchodu imigrantů z bývalých kolonií, se začaly formovat radikalizované skupiny. Salafistická

¹¹ Statista Research Department, "Terorismus ve Francii a ve světě: fakta a čísla." Naposledy upraveno: 13. prosince 2023. <https://fr.statista.com/themes/3402/le-terrorisme-en-france/>. Staženo 15. prosince 2023.

Pascal Charrier, "Teroristické útoky ve Francii: chronologie útoků od roku 2012." Naposledy upraveno: 4. prosince 2023. <https://www.la-croix.com/france/Attentats-terroristes-France-chronologie-attaques-2012-2023-11-13-1201290586>. Staženo 15. ledna 2024.

¹² *Teorie multikulturalismu vznikla v 60. letech 20. století v Kanadě jako politické sjednocení frankofonního a anglofonního obyvatelstva. Kanada přijala multikulturalismus jako státní ideologii v roce 1971. Tato ideologie se pak začala intenzivně diskutovat a "vyjednávat" až v 80. letech. Multikulturalismus je v podstatě program či fakt soužití odlišných etnických, jazykových, náboženských či národních (eventuálně i jiných) minorit s majoritní společností. Tato teorie vychází z předpokladu, že za správně nastavených podmínek je toto soužití obohacujícím a dochází k přirozenému prolínání kultur, náboženství a zvyků.*

¹³ Evan and Holý, *Cultural Diversity and Its Impact on Governance*, <https://doi.org/10.1016/j.seps.2023.101681>.

revoluce v devadesátých letech a nově vzniklé teroristické sítě, jako je Tablighi Jamaat a Muslimské bratrstvo, našly ve Francii úrodnou půdu pro šíření svých ideologií.

Francie má tedy bohaté a dlouhodobé zkušenosti s radikalizací a islámským terorismem. Tyto zkušenosti ovlivnily politické debaty a formovaly politická opatření, která mají za cíl čelit této hrozbě. Analýza těchto historických a současných faktorů je nezbytná pro pochopení současné situace a hledání účinných řešení pro budoucnost.

2.1.2. Současný stav islámské radikalizace ve Francii

Aktuální situace se vyvíjí velmi dynamicky, a stejně jako fenomén islámské radikalizace, i otázka islámského separatismu¹⁴ nabývá na důležitosti. Se vzrůstajícími tendencemi k radikalizaci se zvyšuje také naléhavost islámského separatismu. Různá hnutí hovoří o založení autonomních celků v rámci francouzského území¹⁵, kde by se aplikoval islám a ortodoxní právo šaría. Se stoupajícím procentuálním zastoupením muslimů ve Francii¹⁶ se separatistické tendence stávají stále slyšitelnějšími.

Ve volbách roku 2022 byl separatismus významným tématem pro Emmanuela Macrona, což je téma, ke kterému se vrátíme později. Francie přijala množství opatření, kterými se snaží bojovat proti islámské radikalizaci. Jedním z hlavních bodů těchto opatření je zvýšený dohled nad mešitami a způsobem kázání, který je v nich praktikován. Zvýšená pozornost je také věnována finančním tokům, které podporují muslimské obce. Mnoho těchto toků mělo původ v zemích, jako je Írán, Saudská Arábie, Katar, Kuvajt, Bahrajn a jiné ortodoxní země, jejichž výklad Koránu není v Evropě dlouhodobě žádoucí. Mešity, které odmítly kontrolám vyhovět, byly zavřeny. Rovněž je omezena výstavba nových svatostánků.¹⁷

¹⁴ SESSION EXTRAORDINAIRE DE 2019-2020 , n595, „Islámská radikalizace, čelme jí společně“, naposledy upraveno: 7. 7. 2020, <https://www.senat.fr/rap/r19-595-1/r19-595-11.pdf> (staženo 15. 12. 2023) p. 182-186

"E. Macron, V naší společnosti je dnes něco, co bych nazval separatismem." Naposledy upraveno: 24. ledna 2020. https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/01/24/emmanuel-macron-il-y-a-dans-notre-republique-aujourd-hui-ce-que-j-appellerais-un-separatisme_6027071_3224.html (staženo 15. prosince 2023).

¹⁵ BBC News. "France Elections: Sarkozy Faces Fight for Presidency." Naposledy upraveno: 31. března, 2012. <https://www.bbc.com/news/world-europe-17562412>. (staženo 22. července 2024).

¹⁶ Statista Research Department, "Islám ve Francii: fakta a čísla." Naposledy upraveno: 13. prosince 2023. <https://fr.statista.com/themes/6482/1-islam-en-france> . (staženo 15. prosince 2023).

¹⁷ Hugo Flotat, „Francie násobí opatření proti islámskému radikalizmu“, naposledy upraveno: 4. 12. 2020, <https://www.dw.com/fr/la-france-multiplie-les-mesures-contre-lislamisme-radical/a-55824523> (staženo 15. 12. 2023).

Mezi další preventivní opatření patří program CIDPR¹⁸ (Centre Interministériel de Prévention de la Délinquance et de la Radicalisation), což je vládní program zaměřený na prevenci kriminality a radikalizace. Separatismus se stal jeho součástí. Tento program se zaměřuje na práci s učiteli i dětmi ve školách, učí bdělosti k rizikovému chování a opatrnosti na webu a v muslimských komunitách. Dalším preventivním opatřením je práce s dětmi ve volném čase, finanční podpora volnočasových aktivit, a aktivní kontakt zástupců programu s náboženskou obcí i obyvateli muslimských komunit. Tento krok zároveň zabraňuje ztrátě kontroly a kontaktu mezi státem a muslimskými komunitami.

Pokud se jedinec dostane do kontaktu s náboráři, systém se snaží jej co nejdříve začlenit zpět do kolektivu, školy, rodiny a odstranit faktory, které se jeví jako problematické a které mohly stát na počátku jeho motivace k radikalizaci. Součástí je i program práce s vězni, který zahrnuje rekvalifikační kurzy a rychlé začlenění do kolektivu bez tendence vracet se k problematickým vazbám vzniklým během výkonu trestu. Tato část obsahuje i složku mírně represivní, kdy se propuštění vězni musí po určitou dobu hlásit na kontaktních pracovištích vlády a nesmí opustit zemi. Tento program tedy kombinuje preventivní opatření a následná opatření, pokud prevence selže.

Odborná diskuze potvrzuje ideu těchto opatření. Například Olivier Roy ve své knize *L'Islam mondialisé* (2002) tvrdí, že islámský radikalismus je často výsledkem „islamizace radikality“ a že řešení sociálních a ekonomických problémů může snížit přitažlivost radikalizace. Royova teorie nepřímo říká, že zaměření na vzdělávání a sociální integraci je klíčové pro prevenci radikalizace. Gilles Kepel ve své knize *La Fracture* (2016) upozorňuje na potřebu kontroly finančních toků a dohled nad náboženskými institucemi jako způsob boje proti radikalizaci. Scott Atran v *Talking to the Enemy: Faith, Brotherhood, and the (Un)Making of Terrorists* (2010) zdůrazňuje význam komunitních vazeb a sociální podpory, což podtrhuje důležitost aktivního zapojení muslimských komunit do preventivních programů.

Tyto teorie poskytují odborný základ pro opatření, která Francie přijala v boji proti islámské radikalizaci a separatismu. Komplexní přístup, který kombinuje preventivní a represivní složky, je dobrým začátkem pro řešení tak složitého problému a fenoménu, jakým radikalizace je.

¹⁸ CIPDR, „Vládní stránky prevence kriminality a radikalizace“, naposledy upraveno: 2024, <https://www.cipdr.gouv.fr> (staženo 12. 11. 2023).

2.1.3. Důsledky islámské radikalizace pro francouzskou společnost

Důsledky islámské radikalizace pro francouzskou společnost jsou především na psychologické a bezpečnostní úrovni, kdy dochází ke stále větší názorové polarizaci obyvatel Francie. Na jedné straně jsou rodilí Francouzi, kteří s nelibostí nesou separatistické tendence radikální muslimské menšiny a zhoršující se bezpečnostní situaci. Tento jev lze vysvětlit teorií sociální identity, jak ji popsal Henri Tajfel¹⁹, která naznačuje, že lidé mají tendenci vytvářet si „my versus oni“ mentality, což vede k napětí a konfliktům mezi skupinami. Na straně druhé jsou integrování muslimové, kteří žijí ve Francii po generace a současná společenská atmosféra se jich osobně dotýká. Tito lidé často čelí diskriminaci a předsudkům, což může vést k pocitu odcizení a marginalizace, jak popisuje Tariq Modood²⁰ ve svých pracích o multikulturalismu a integraci menšin.

Na třetí straně se nacházejí radikální skupiny, které mají separatistické tendence a stále častěji se je nebojí skrývat. Olivier Roy ve své knize *L'Islam mondialisé* (2002) argumentuje, že radikalizace je často výsledkem globalizace a modernity, které vytvářejí pocit odcizení a krize identity u některých jedinců, což vede k radikálním postojům. Po četných útocích z let 2012 až 2019 se ve společnosti zakořenil strach a ostražitost, což dále přispívá k sociální fragmentaci a názorové polarizaci. Tento strach je často zneužíván politickými aktéry, což potvrzuje například Gilles Kepel ve své knize *La Fracture* (2016), kde zdůrazňuje, že teroristické útoky mají za cíl vyvolat atmosféru strachu a nedůvěry, která podkopává sociální soudržnost.

Aktuální nastavení francouzské společnosti přispívá k nárůstu volebních preferencí kandidátů, jako je Éric Zemmour nebo Marine Le Pen. To je v souladu s teorií politické oportunity, kterou popsal sociolog Sidney Tarrow. Tarrow²¹ tvrdí, že politické příležitosti, jako jsou krize nebo zvyšující se napětí ve společnosti, mohou vést k nárůstu podpory pro radikální a populistické kandidáty. Tato situace zároveň komplikuje integraci nově příchozích muslimů do Francie, což opět vytváří další rizikové prostředí pro radikalizaci.

¹⁹ Teorie „my versus oni“ je součástí Tajfelovy teorie sociální identity, kterou navrhl spolu s Johnem Turnerem v 70. letech 20. století. Tato teorie předpokládá, že jednotlivci odvozují část svého sebepojetí ze svého členství v sociálních skupinách. Teorie se snaží vysvětlit kognitivní procesy a sociální podmínky, které stojí za meziskupinovými chováními, zejména těmi, které souvisejí s předsudky, zkrslením a diskriminací.

Koncept „my versus oni“ se týká toho, jak lidé kategorizují sebe a ostatní do různých sociálních skupin na základě atributů, jako je rasa, pohlaví, národnost nebo náboženství. Jakmile jednotlivci sebe kategorizují jako členy určité skupiny, přijmou identitu této skupiny. To znamená, že začnou sebe vidět v termínech charakteristik skupiny a přijmou její normy, hodnoty a chování. Tento proces může vést k vytvoření předsudků a stereotypů.

Francouzská společnost se polarizuje a obě strany spektra jsou náchylnější k radikálním ideologiím nebo výkladům. Proto je téma radikalizace a islámského terorismu velkým tématem aktuální politické i veřejné scény ve Francii. ²²Tato polarizace nejenže komplikuje integraci, ale také podkopává základy demokratické společnosti a posiluje extremismus na obou stranách spektra.

2.2. Prezidentské volby 2022 ve Francii

2.2.1. Představení hlavních kandidátů

Prezidentské volby ve Francii v roce 2022 byly charakteristické několika hlavními body. Předchozí prezident Emmanuel Macron v nich obhájil svůj mandát. Opět se ve druhém kole setkal s Marine Le Pen, tentokrát ovšem s těsnějším rozdílem ve výsledcích hlasování. Prezidentské volby roku 2022 charakterizovala také lehce vyšší volební účast než ve volbách roku 2017. V roce 2022 se také prezentovalo více kandidátů, než tomu bylo v roce 2017, celkem jich bylo dvanáct. Cílem této práce není představit kandidáty všechny, ale především tři dominantní.

Volby roku 2022 jsem si vybrala proto, že relativně čerstvě navazovaly na třetí vlnu teroristických útoků, která ve Francii proběhla v letech 2012–2019, tato vlna způsobila téměř 300 mrtvých a veřejné mínění, že je třeba s imigrací, radikalizací a terorismem začít pracovat na národní úrovni, bylo stále silnější. Třeba zde zdůraznit, že s fenoménem radikalizace se potýkají i jiné státy v Evropě, které mají výraznou muslimskou menšinu a které se aktivně angažují v konfliktech na Blízkém východě a v Africe, jako například Belgie či Německo. I zde sílí hlasy o regulaci přistěhovalců, větší kontrolu muslimských komunit a rychlejší a efektivnější proces vystěhování.

Spolu s teroristickou vlnou začala i francouzská veřejnost volat po opatřeních ze strany státu. Na ně logicky reagovali politici a téma imigrace se stalo stejně důležitým tématem voleb 2022 jako témata ekonomická, nezaměstnanosti nebo ve Francii oblíbené ekologie.

Ve volbách roku 2022 se představilo 12 kandidátů: Nathalie Arthaud, Nicolas Dupont-Aignan, Anne Hidalgo, Yannick Jadot, Jean Lassalle, Marine Le Pen, Emmanuel Macron, Jean-Luc

²² SENAT, COMPTES RENDUS DE LA CE COMBATTRE LA RADICALISATION ISLAMISTE, „Zpráva o boji s islámskou radikalizací“, naposledy upraveno: 18. 6. 2020, https://www.senat.fr/compte-rendu-commissions/20200615/ce_radicalisation.html (staženo 15. 12. 2023).

Mélenchon, Valérie Pécresse, Philippe Poutou, Fabien Roussel a Éric Zemmour. Jsou zde seřazeni abecedně. Pro svou práci jsem si vybrala kandidáty tři: Marine Le Pen²³, Emmanuela Macrona²⁴ a Jean-Luc Mélenchona²⁵. Tyto tři kandidáty jsem si vybrala cíleně. Jednak z toho důvodu, že se ve volbách umístili na prvních třech pozicích²⁶, tedy se k jejich názorům přikláněl největší počet voličů. Mezi těmito třemi kandidáty a dalšími devíti byl velký rozdíl v procentuálních bodech. Mezi voliči tedy měli násobně větší úspěch než kandidát čtvrtý, Eric Zemmour. Dalším důvodem této volby je jejich umístění v rámci politického spektra.

Marine Le Pen už od svého příchodu na politickou scénu kolem roku 2010 měla svou kampaň založenou na zpřísnění pravidel udělování víz, snadnější expulzi nelegálních přistěhovalců a větší kontrolu nad muslimskými komunitami. Le Pen je dlouhodobou zastánkyní úplného zákazu muslimských symbolů, jako je například šátek. Její voličská základna je s každými volbami stále silnější. Z tohoto lze usuzovat, že téma imigrace a represivnějšího přístupu k ní je pro Francouze stále větší téma. U Marine Le Pen je také podstatný její politický vývoj. Proces *dédiabolisation*²⁷ Marine Le Pen je strategie, kterou zahájila po převzetí vedení Národní fronty v roce 2011 s cílem změnit vnímání strany jako extrémně pravicové a rasistické. Tento proces zahrnoval změnu rétoriky a image strany, zaměření na ekonomické a sociální otázky místo otevřeně rasistických a xenofobních postojů, vyloučení extremistických členů včetně jejího otce Jean-Marie Le Pena, a modernizaci politického programu. Marine Le Pen také zlepšila mediální strategii, aby se prezentovala jako kompetentní lídryně, a otevřela partii navázáním kontaktů s podobně smýšlejícími evropskými stranami²⁸. Díky těmto krokům a díky zhoršující se bezpečnostní situaci ve Francii se jí podařilo rozšířit voličskou základnu a zvýšit politický vliv strany, což vedlo k jejím úspěchům v prezidentských volbách v roce 2017 a 2022. Následoval fenomenální úspěch v prvním kole předčasných voleb v roce 2024, na který ale nedokázala navázat v kole druhém, kde se spojili voliči levice.

Marine Le Pen se ve své rétorice soustředí na ochranu národní identity a bezpečnosti. Její jazyk je často ostrý a konfrontační, používá termíny jako „hrozba“, „nebezpečí“ a „ochrana“. Tato slova jsou určena k vyvolání pocitu naléhavosti a strachu, který může mobilizovat voliče kolem

²⁶ Vie-publique.fr, "Výsledky prvního kola prezidentských voleb v roce 2022." Naposledy upraveno: 2022. <https://www.vie-publique.fr/en-bref/284746-presidentielle-2022-les-resultats-du-premier-tour> (staženo 22. prosince 2024).

²⁷ *Dédiabolisation* je volně přeloženo jako „odstranění, oddělení, dedémonizace“

její protiimigrační a bezpečnostní agendy. Le Pen používá výrazně negativní konotace, když hovoří o islámu a imigraci, čímž vytváří obraz vnějšího nebezpečí, které ohrožuje francouzskou identitu a zažité hodnoty. Například její prohlášení „Francie musí chránit svou identitu a své občany před jakoukoli formou radikalizace“ používá slova jako „chránit“ a „identita“, což evokuje silný pocit vlastenectví a nutnosti obrany proti vnějším hrozbám. Tato dikce je typická pro pravicové politiky, kteří se snaží využít obavy veřejnosti k posílení své politické pozice.

Druhým kandidátem je Emmanuel Macron. Jednak je to prezident, který ve volbách mandát obhajoval a obhájil. Dále otázka imigrace nebyla v předchozích volbách jeho velkým tématem. Zaměřoval se vždy spíš na ekonomiku a jistý přerod Francie ze sociálního státu na stát více tržně ekonomický. Nutno zde podotknout, že u veřejnosti s tímto nesklidil velké ovace a bylo mu vytýkáno, že pochází z movitých poměrů a nezná život běžné populace.²⁹ Nicméně ve volbách roku 2022, v návaznosti na veřejné mínění a teroristické útoky na francouzskou veřejnost, se i pro něj stala imigrace tématem. Je ale středovým politikem, takže hledal řešení, která byla méně radikální, ale měla bezesporu menší tendenci společnost polarizovat a tím zvyšovat riziko napětí.

Emmanuel Macron se zaměřuje na pragmatismus a vyváženost. Jeho jazyk je často technokratický a věcný, používá termíny jako „stabilita“, „reformy“ a „iniciativy“. Tento styl vyjadřování má evokovat obraz kompetentního lídra, který se zaměřuje na konkrétní řešení a dlouhodobé cíle. Macron často používá slova jako „koheze“, „integrace“ a „rovné příležitosti“, což reflektuje jeho snahu balancovat mezi bezpečnostními obavami a sociální inkluzí. Například jeho prohlášení „Naše zahraniční politika musí odrážet naše domácí potřeby a hodnoty. Stabilita a mír jsou klíčové nejen v zahraničí, ale i doma,“³⁰ naznačuje jeho komplexní přístup, který se snaží propojit zahraniční a domácí politiku tak, aby podporovaly vzájemnou integraci a bezpečnost. Použití slov jako „mír“ a „stabilita“ je záměrné a má uklidnit veřejnost, která se obává radikalizace a sociálního napětí.

²⁹ Politis, "La France, nouveau paradis fiscal pour les plus riches?" Naposledy upraveno: březen 2022. <https://www.politis.fr/> (staženo 7. července 2024)

Linternaute.com, "Cette phrase polémique d'Emmanuel Macron convainc les Français les plus riches." Naposledy upraveno: květen 2022. <https://www.linternaute.com/>. (staženo 10. července 2024).

³⁰ Vie-publique.fr. "Vládní stránky s přepisem projevu E. Macrona k výročí mešity – kontext vztahu státu a náboženství." Naposledy upraveno: 19. října 2022. <https://www.vie-publique.fr/discours/286884-emmanuel-macron-19102022-islam-en-france>. (staženo 10. prosince 2023).

Posledním kandidátem je Jean-Luc Mélenchon. Umístil se na třetím místě, tedy neprošel do druhého kola. Ze dvou výše zmíněných kandidátů je pro něj imigrace nejméně podstatné téma. Naopak to byl Mélenchon, kterého podle průzkumů muslimská komunita volila, protože se domnívali, že v něm mají svého zástupce. Je oficiálním zástupcem pozitivního přístupu k multikulturalismu.

Jean-Luc Mélenchon, jako představitel levice, používá jazyk, který je často zaměřen na inkluzivitu, sociální spravedlnost a solidaritu. Jeho dikce zahrnuje termíny jako „bratrství“, „rovnost“ a „práva“. Taková slova vytvářejí obraz společenské soudržnosti a boje proti nespravedlnosti. Mélenchonova rétorika zdůrazňuje potřebu inkluzivních politik, které mají snížit napětí a marginalizaci vyloučených lokalit. Například slova jako „solidarita s utlačovanými“ a „bojujme za spravedlnost“ naznačují jeho snahu spojit různé komunity a mobilizovat je kolem společných cílů. Tím, že Mélenchon používá taková slova, se snaží nejen získat podporu od muslimských minorit, ale také vytváří obraz, že jeho politický program je zaměřen na ochranu lidských práv a sociální spravedlnost.

Z této rozdílnosti priorit jednotlivých kandidátů bych ráda udělala průřez a odpověděla na níže zmíněná témata. Součástí této práce nebudou reakce voličů na jednotlivé projevy či zveřejnění nějakého stanoviska. Zajímá mě jen, jakou roli by měl hrát stát ve fenoménu radikalizace podle třech hlavních prezidentských kandidátů.

Marine Le Pen, jako politická postava, může být analyzována z různých teoretických perspektiv. Například, teorie sociálního hnutí může být aplikována na její roli jako vůdce Front National. Tato strana je považována za sociální hnutí, které se snaží mobilizovat občany k podpoře svých politických cílů, které se týkají národní identity, imigrace a suverenity. Teorie relativity deprivace může být relevantní pro pochopení jejího úspěchu. Tato teorie říká, že sociální změna často pochází z pocitu nespokojenosti vytvořeného porovnáním jedné skupiny s jinou. Le Pen často zdůrazňuje rozdíly mezi „obyčejnými“ Francouzi a elitami nebo mezi domácími občany a imigranty, což vytváří pocit deprivace u jejích voličů.

Teorie rámování je užitečná pro analýzu její rétoriky. Le Pen často používá silné narativy a symboly k rámování svých argumentů, což může pomoci mobilizovat podporu a vytvářet soudržnost mezi jejími voliči. Nikoliv v neposlední řadě, teorie sekuritizace je také relevantní. Le Pen často prezentuje otázky jako imigraci nebo evropskou integraci jako bezpečnostní hrozby, což může legitimizovat použití mimořádných opatření k jejich řešení. Je to jeden z klíčových aspektů její politické strategie.

Emmanuel Macron se vždy více zaměřoval na liberální ekonomické reformy a modernizaci státní správy. Emmanuel Macron je politická postava, na kterou lze aplikovat různé myšlenky

a teorie výše zmíněných autorů. Gilles Kepel, by mohl Macrona analyzovat v kontextu jeho přístupu k islámu a terorismu. Kepelova práce často zkoumá, jak politické elity a společnosti reagují na islamistický extremismus. Macronova politika vůči islámu, včetně jeho snah o reformu islámu ve Francii a jeho reakce na teroristické útoky, by mohla být zkoumána jako snaha o sekularizaci a integraci muslimských komunit ve Francii, což je v souladu s Kepelovými závěry o potřebě strategické a dlouhodobé politiky v boji proti radikalizaci. Olivier Roy, by mohl Macrona analyzovat v kontextu jeho teorií o globalizaci islámu a sekularismu. Roy tvrdí, že islamismus není návratem k tradicím, ale spíše moderním fenoménem, což se odráží v Macronově snaze vyvážit laicitu a náboženskou svobodu. Macronova politika může být viděna jako pokus o adaptaci francouzského sekulárního modelu na současnou pluralistickou společnost. Scott Atran, by mohl na Macrona nahlížet přes jeho tendenci chápat psychologické a sociální faktory, které vedou k radikalizaci. Macronova důraz na prevenci radikalizace a jeho snaha o posílení národní soudržnosti by mohly být analyzovány jako pokusy o adresování těchto hlubších příčin extremismu.

Jean-Luc Mélenchon představuje levicový pohled na stát a je významná postava francouzské politiky, na kterou lze aplikovat různé myšlenky a teorie od různých autorů. Kepelova analýza by mohla zkoumat, jak Mélenchon, jako představitel levicové politiky, přistupuje k otázkám sekularismu a integrace muslimských komunit. Mélenchonova kritika islámofobie a jeho snaha o inkluzivní politiku vůči muslimům by mohly být interpretovány jako reakce na potřebu sociální koheze a integrace. Royova teorie, že islamismus je moderním fenoménem, by mohla být použita k analýze Mélenchonových návrhů na integraci a sociální spravedlnost jako odpověď na sociální a ekonomické nerovnosti, které mohou přispívat k radikalizaci. Scott Atran, by zkoumal, jak Mélenchonova snaha o řešení sociálních a ekonomických problémů může přispět k prevenci radikalizace. Mélenchonův důraz na ekonomickou rovnost a sociální spravedlnost by mohl být viděn jako snaha o odstranění podmínek, které vedou k extremismu. Teorie sekuritizace by mohla být použita k analýze, jak Mélenchon reaguje na otázky bezpečnosti a jak konstruuje bezpečnostní hrozby ve svém politickém diskurzu. Na rozdíl od některých jiných politiků, kteří mohou používat sekuritizaci k ospravedlnění restriktivních opatření, Mélenchon by mohl být analyzován skrze prizma toho, jak odmítá nadužívání bezpečnostního diskurzu k marginalizaci určitých skupin. Teorie relativity deprivace by mohla být aplikována na Mélenchonovu politiku tím, že by zkoumala, jak jeho rétorika a politické návrhy oslovují voliče, kteří se cítí ekonomicky a sociálně deprivovaní. Mélenchonova kritika neoliberální politiky a jeho volání po ekonomické rovnosti by mohly být interpretovány jako odpověď na pocity relativní deprivace mezi určitými segmenty společnosti.

Ve volbách roku 2022 se tedy střetly tři odlišné přístupy k prevenci islámské radikalizace.

2.2.2. Popis politického klimatu během voleb

Politické klima během prezidentských voleb ve Francii v roce 2022 bylo poznamenáno výraznou tenzí a změnami na politické scéně. Tradiční francouzské strany, jako jsou Republikáni nebo Socialistická strana, z velké části zmizely z hlavního politického proudu a byly nahrazeny novými hnutími: ³¹La République En Marche!, Rassemblement National a La France Insoumise³². Tento trend byl patrný už ve volbách v roce 2017, kdy se stal prezidentem Emmanuel Macron, který stál v čele nově vzniklého hnutí La République En Marche!. Tento fenomén, kdy kandidát vytváří stranu, místo aby byl stranou vytvořen, je zásadní změnou oproti tradičním politickým strukturám ve Francii.³³

Možná právě absence klasických stran, a tedy dlouhodobě známých kandidátů způsobila, že v prvním kole byla historicky nejnižší účast³⁴. Tradiční strany, které měly etablované struktury a loajální voličské základny, byly nahrazeny dynamickými hnutími, což vedlo k nejistotě mezi voliči a nižší volební účasti.

Další novinkou těchto voleb bylo významné zastoupení ekologie, biodiverzity a udržitelnosti v programech jednotlivých kandidátů.

Dalším výrazným tématem byla radikalizace, migrace a větší dohled nad nelegální migrací. Eric Zemmour a Marine Le Pen vedli své kampaně s velmi podobnou rétorikou a prioritami, přičemž Zemmour dokázal lépe cílit na mladé voliče prostřednictvím sociálních sítí³⁵.

³² Statista, "Élection présidentielle 2022 en France." Naposledy upraveno: duben 2023. <https://fr.statista.com/themes/9067/election-presidentielle-2022-en-france/#topicOverview> (staženo 22. července 2024).

³³ Rémi, Lefebvre. "Que sont devenus les partis et mouvements La France Insoumise et La République En Marche depuis 2017?" Naposledy upraveno: leden 2023. <https://esprit.presse.fr/article/remi-lefebvre/que-sont-devenus-les-partis-mouvements-la-france-insoumise-et-la-republique-en-marche-depuis-2017-43764>. (staženo 15. července 2024).

³⁴ Statista, "Élection présidentielle 2022 en France." Naposledy upraveno: květen 2022. <https://fr.statista.com/themes/9067/election-presidentielle-2022-en-france/#topicOverview>. (staženo 15. července 2024).

³⁵ France culture, "Le bilan numérique de la campagne présidentielle 2022." Naposledy upraveno: duben, 2023. <https://www.radiofrance.fr/franceculture/le-bilan-numerique-de-la-campagne-presidentielle-2022-8309043>. (staženo 22. července 2024).

Zemmourův úspěch v oslovování mladších voličů přes sociální média mimochodem ukazuje, jak médium samotné může formovat politické kampaně a ovlivňovat volební výsledky.

Obecně lze klima voleb ve Francii v roce 2022 shrnout tak, že hlavními tématy byla nezaměstnanost, imigrace, klesající kupní síla, důchodová reforma a modernizace, a postupné odstoupení od jaderné energie, ve které je Francie na čelní příčce v Evropě. Tato témata reflektovala jak domácí, tak globální výzvy, se kterými se Francie potýká, a ukazují na komplexitu a různorodost problémů, které formovaly politické debaty během těchto voleb.

2.3. Téma 1: Imigrační politika a islámská radikalizace

2.3.1. Představení tématu

Úvodem k této kapitole je třeba si ujasnit fenomén „egalité“, uvedený výše. Na základě této rovnosti Francie historicky nevedla statistiky o příchozích muslimského vyznání. Odhady se tedy pohybují mezi 4 a 8 miliony muslimů v zemi. Tento zásadní početní rozpor je zapříčiněn i tím, že se odborníci nejsou schopni shodnout, kdo je Francouzem. Zda již dítě (i cizincům) narozené ve Francii nebo z druhé strany extremity pouze člověk, který je schopen doložit u jednoho z rodičů až tři generace rodilých Francouzů.

Francie byla zemí, která dlouhodobě podporovala imigraci, stala se útočištěm pro obyvatele zemí, kde byla porušována lidská práva nebo byli lidé pronásledováni. První velká migrační vlna přišla po první světové válce, kdy tato země kompenzovala úbytek mužské pracovní síly na trhu. Následovala ekonomická krize, která vedla k tlumení poptávky po zaměstnancích v průmyslu. Po druhé světové válce, kdy opět došlo k úbytku pracovní síly, především v automobilovém průmyslu, Francie otevřela pracovní programy pro muže ze severní Afriky. Původně se předpokládalo, že tito pracovníci se vrátí do svých domovských zemí, avšak usazení jejich rodin vedlo k vzniku bezpečnostních problémů a tzv. no-go zón kolem velkých průmyslových měst.³⁶

Oliver Roy ve své knize *L'Islam mondialisé* analyzuje, jak migrace a integrace muslimů v Evropě vedly k vytváření izolovaných komunit a k postupnému procesu radikalizace mladých lidí.

V 70. letech 20. století zavedla Francie příspěvek na návrat do vlasti. Kombinace prosperující ekonomiky v Evropě a štědrých sociálních dávek však nevedla mnoho migrantů k tomu, aby

³⁶ Wihtol de Wenden, *Les immigrés et la politique*, 227

se vrátili do svých původních zemí. Legalizace cizinců v 80. letech měla psychologický dopad na přistěhovalce, kteří vnímali, že Francie je přijímá.³⁷

V tomto období začala hrát významnou roli ideologie multikulturalismu, která umožňovala cizincům zakládat asociace a podporovala multikulturní přístup. Tento vývoj však zesílil voličskou základnu extrémní pravice, zejména Front Nationale a Jean-Marie Le Pena³⁸. Tento trend lze demonstrovat na pokusu FN o zrušení práva na občanství podle krve a snahy o komplikaci procesu získání občanství prostřednictvím manželství.³⁹

Gilles Kepel ve své knize *Jihad: Expansion et Déclin de l'Islamisme* analyzuje, jak se politický islám rozvíjí v západních zemích a jaký vliv má na jejich společnosti, což je přiměřené k situaci v postupném zapojování Francie do konfliktů na Blízkém východě na přelomu tisíciletí.

Olivier Roy ve své knize *La sainte ignorance: Le temps de la religion sans culture (2008)* analyzuje, jak se náboženská praxe a tradice mění v migraci a integraci muslimských komunit v Evropě, což je přiměřené k situaci v rostoucích komunitách v Paříži, kde jsou během Ramadánu uplatňována přísná náboženská pravidla.

Závěrem lze říci, že nevyjasněná situace v imigrační politice Francie, která trvá minimálně od 70. let 20. století, stále ovlivňuje společenskou kohesi a bezpečnost. Růst pravicových hnutí, včetně podpory Marine Le Pen a dalších politiků s imigrační rétorikou, jen podtrhuje polarizaci ve francouzské společnosti.

Tímto způsobem lze v této kapitole rozšířit analýzu textu o odborné pohledy a teorie, které podporují diskusi o imigrační politice a jejím vlivu na dynamiku společnosti ve Francii.

2.3.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma

Obecně se dá říci, že politické spektrum ve Francii nabízí různé přístupy k otázce imigrace a multikulturalismu. Levicové směry často inklinují k multikulturalismu, který propaguje integraci a obohacení společnosti různými kulturami, zatímco pravice často zdůrazňuje bezpečnostní aspekty a ochranu národní identity.

Jean Luc Mélenchon (J-L M.) zastává otevřený přístup k imigraci a multikulturalismu. Tento přístup je založen na teorii multikulturalismu. Multikulturalismus věří, že různé kultury mohou koexistovat harmonicky a vzájemně se obohacovat. Mélenchon prosazuje liberalizaci imigračních politik, například prostřednictvím návrhu na desetileté imigrační karty, což

³⁷ Ibid., p. 301

³⁹ Ibid., p. 374, tzv. *Code de la nationalité*

reflektuje jeho snahu o usnadnění integrace nových přistěhovalců a jejich případné získání občanství⁴⁰. Tento přístup zdůrazňuje, že cizinci nejsou automaticky bezpečnostní hrozbou a že harmonická společnost může být dosažena prostřednictvím inkluzivních opatření a podpory multikulturalismu, kvalita společnosti její rozmanitostí roste.⁴¹

Emmanuel Macron se zaměřuje na vyvážení bezpečnostních hledisek s potřebou sociální a ekonomické integrace přistěhovalců. Macronův přístup k imigraci se opírá o teorii separatismu, který je popisován jako národní hrozba, jak naznačuje Oliver Roy. Tento koncept se zaměřuje na potřebu integrovat muslimské komunity a snížit jejich sociální a ekonomickou izolaci, která může vést k radikalizaci. Macron v rámci programu prezidentských voleb roku 2022 představil i tak zvanou teorii *peuplement* – „když u nás cizinci získají azyl, nelze, aby se stěhovali do stále stejných měst a jejich částí“⁴². Macronova politika také klade důraz na ochranu vnějších hranic EU a kontrolu finančních toků podporujících radikalizaci, což je přístup podporovaný v oblasti bezpečnostních studií.

Marine Le Pen a pravicová politika preferují restriktivní přístup k imigraci a ochranu národní identity. Jejich politika se často opírá o teorii kulturního šovinismu⁴³, jaký představuje Minarebe Ibelema. Tato teorie zdůrazňuje potřebu ochrany západních hodnot před vnějšími kulturními vlivy a hrozby, které mohou přinést radikální formy islámu. Le Pen navrhuje omezení počtu přistěhovalců a restriktivní imigrační zákony jako opatření k ochraně francouzské společnosti před potenciálními bezpečnostními riziky spojenými s radikalizací.

Každý z těchto politických přístupů reflektuje hluboké společenské a bezpečnostní debaty ve Francii. Zatímco levicový Mélenchon a jeho podpora multikulturalismu věří v harmonické soužití různých kultur a minimalizaci rizika radikalizace prostřednictvím integrace, Macronův středový přístup kombinuje ochranu bezpečnosti s podporou sociální integrace. Na druhé straně Marine Le Pen a pravice zdůrazňují bezpečnostní hrozby spojené s imigrací a potřebu ochrany národní identity. „Budu kontrolovat imigraci a zajistím bezpečnost pro všechny.“⁴⁴

⁴⁰ The Local, "The French Election: What Are the Candidates' Policies for Foreigners in France?" Naposledy upraveno: únor, 2023. <https://www.thelocal.fr>. (staženo 5. července 2024).

⁴¹ InfoMigrants, "French Presidential Election 2022: Regularization, Sea Rescues, End Bone Testing – The Left's Key Immigration Policies." InfoMigrants. Naposledy upraveno: červenec, 2023. <https://www.infomigrants.net> (staženo 7. července 2024).

⁴² Marine Le Pen. "Nous ne pouvons pas accueillir la misère du monde". Vidéo YouTube. 12:41. YouTube. 12. února 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=lqFMBvSmDJA>. (staženo 3.1.2024)

⁴⁴ Le Pen, Marine. Marine Le Pen sur la migration et la radicalisation islamique. Vidéo YouTube. 7:39. YouTube. 20 janvier 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=Tsh9p5H-g5k> (staženo 5. července 2024).

Tento pohled na politiku vůči imigraci a radikalizaci ve Francii ukazuje, jak teoretické rámce jako multikulturalismus, separatismus a kulturní šovinismus ovlivňují formování politik a strategií jednotlivých kandidátů. Každá z těchto teorií nabízí svůj unikátní pohled na to, jak teoreticky řešit výzvy spojené s imigrací a integrací ve společnostech západní Evropy.

2.4. Téma 2: Náboženská svoboda a islámská radikalizace

2.4.1. Představení tématu

Náboženská svoboda a její dopad na islámskou radikalizaci ve Francii je téma, které reflektuje dlouhodobé společenské a politické kontexty. Princip laicité⁴⁵, který odděluje náboženské a civilní sféry života, se stal klíčovým aspektem francouzského právního a politického systému od konce 18. století. Tento princip byl navržen k omezení vlivu církví na veřejný prostor a zajištění rovnosti všech občanů před zákonem bez ohledu na jejich náboženskou příslušnost. Na rozdíl od některých islámských zemí, kde je náboženský život a státní správa často propojena, Francie preferuje striktní oddělení těchto dvou sfér.

Gilles Kepel by mohl analyzovat, jak princip laicité ovlivňuje vztahy mezi státem a náboženskými menšinami, zejména muslimskou komunitou. Kepelovo zaměření na islamismus a radikalizaci v kontextu sociálních a politických změn by mohlo vysvětlit, jak přísná implementace sekulárních principů může přispívat k pocitu odcizení a marginalizace mezi některými muslimy ve Francii. Napětí mezi laicité a náboženskou svobodou může být jedním z faktorů, které vedou k radikalizaci, protože mladí muslimové se mohou cítit nuceni hledat svou identitu v opozici vůči státem prosazovanému sekularismu.

Náboženská svoboda, zakotvená v Ústavě, umožňuje občanům svobodně vyjadřovat své náboženské přesvědčení jak doma, tak ve veřejném prostoru. Tato svoboda však narazila na výzvy a kontroverze, zejména v kontextu nošení náboženských symbolů na veřejnosti. V roce 2004 byl ve Francii přijat zákon zakazující nošení náboženských symbolů ve veřejných institucích, který zasáhl jak křesťanské kříže, tak i židovské a muslimské náboženské symboly. Diskuse a spory kolem tohoto zákazu odrážejí napětí mezi principem laicité a právem na svobodu projevu a vyznání.

⁴⁵ Wikipedia contributors. "Laicité." Wikipedia, The Free Encyclopedia. Naposledy upraveno: 23. července, 2024. <https://fr.wikipedia.org/wiki/La%C3%AFcit%C3%A9>. (staženo 5. července 2024).

Historicky významná událost „l'affaire du foulard“⁴⁶ z roku 1989, kdy byly tři muslimské studentky vyloučeny ze školy kvůli nošení hidžábu⁴⁷, vyvolala intenzivní společenskou debatu o vztahu náboženství a státu ve veřejném vzdělávání. Tento případ ilustruje rozdílné vnímání náboženských symbolů a jejich významu v kontextu francouzské společnosti. Olivier Roy by mohl tento incident analyzovat z pohledu své teorie, že radikalizace není důsledkem náboženské marginalizace, ale spíše moderním fenoménem globalizace, kde jednotlivci hledají novou formu identity a smyslu v rámci globální ummy⁴⁸. Royova teorie by mohla být aplikována na analýzu, jak francouzští muslimové reagují na globální diskurzy a jak princip laicity ovlivňuje jejich postavení a identitu v rámci francouzské společnosti.

Zároveň je důležité si uvědomit, že zákazy nošení náboženských symbolů mohou mít i opačný účinek a posílit symboliku a význam těchto symbolů v očích jejich nositelů. Výsledkem může být nejen větší odpor vůči zákazu, ale i posílení identitárních hnutí, která zdůrazňují kulturní a náboženskou separaci. Scott Atran by mohl zkoumat psychologické a sociální faktory, které vedou jednotlivce k radikalizaci, a analyzovat, jak zákazy nošení náboženských symbolů mohou posílit pocit izolace a nespravedlnosti mezi mladými muslimy. Atran by mohl

⁴⁶ *Affaire du foulard* (případ šátku) odkazuje na sérii kontroverzí ve Francii týkajících se nošení islámských šátků ve veřejných školách a dalších státních institucích. Tyto kontroverze začaly v roce 1989, kdy tři muslimské dívky byly vyloučeny ze školy v Creil za to, že odmítly sundat šátky během vyučování. Tento incident vyvolal celonárodní debatu o laicitě (sekularismu) ve Francii, právu na náboženskou svobodu a integraci muslimských komunit do francouzské společnosti.

Případ vedl k sérii legislativních opatření a soudních rozhodnutí. V roce 2004 byl přijat zákon, který zakazoval nošení viditelných náboženských symbolů, včetně islámských šátků, ve veřejných školách. Tento zákon byl předmětem intenzivní debaty a kritiky, jak ve Francii, tak i v zahraničí, a byl považován některými za opatření proti náboženské svobodě, zatímco jiní jej považovali za nezbytný krok k udržení sekulárního charakteru francouzského státu.

"Affaire du foulard" tak symbolizuje širší diskuse a napětí kolem náboženské identity, sekularismu a integrace v moderní francouzské společnosti.

⁴⁷ Hidžáb je termín pocházející z arabštiny, který doslova znamená „závěs“ nebo „clona“. V současnosti se toto slovo používá hlavně pro označení muslimského šátku, kterým si žena zahaluje vlasy, krk a poprsí.

Povinnost nosit hidžáb se liší podle oblasti – někde je povinné obecně, někde pouze v mešitách. Například v Íránu a Afghánistánu je nošení hidžábu povinné.

⁴⁸ Termín „globální umma“ se vztahuje na koncept globální muslimské komunity. Slovo „umma“ je arabský termín, který se v islámu používá k označení celosvětového společenství muslimů.

Koncept „globální umma“ odráží myšlenku, že všichni muslimové na světě, bez ohledu na jejich národnost, etnicitu nebo jazyk, jsou součástí jedné duchovní komunity. Tento koncept je založen na islámských učeních, které zdůrazňují jednotu a solidaritu mezi muslimy.

V kontextu globalizace a moderních technologií se koncept „globální umma“ často používá k diskusi o tom, jak muslimové na celém světě komunikují a navzájem se ovlivňují prostřednictvím sociálních médií, internetu a dalších forem digitální komunikace.

argumentovat, že snaha o integraci prostřednictvím sekularismu může mít opačný efekt, pokud je vnímána jako útok na osobní a kulturní identitu.

Teorie sekuritizace by mohla být aplikována na analýzu toho, jak francouzský stát konstruuje islám a náboženské symboly jako bezpečnostní hrozbu. Tato teorie by mohla vysvětlit, jak veřejný a politický diskurz, který rámuje nošení hidžábu nebo jiných náboženských symbolů jako potenciální hrozbu pro veřejný pořádek a národní bezpečnost, přispívá k napětí mezi státem a muslimskou komunitou. Sekuritizace těchto otázek může legitimizovat restriktivní opatření a zároveň prohlubovat pocit nespravedlnosti mezi těmi, kteří jsou těmito opatřeními postiženi.

Teorie sociálního hnutí, by mohla analyzovat, jak se muslimské komunity a jejich podporovatelé mobilizují proti těmto restriktivním opatřením.

Teorie relativity deprivace by mohla být použita k analýze, jak pocity relativní deprivace mezi muslimskými komunitami přispívají k jejich nespokojenosti a radikalizaci. Zákazy nošení náboženských symbolů mohou být vnímány jako forma diskriminace, která posiluje pocit deprivace a nespravedlnosti, což může vést k větší rezistenci vůči státním autoritám a k hledání alternativních forem identity a politického vyjádření.

Teorie rámování by mohla analyzovat, jak jsou debaty o náboženských symbolech a sekularismu rámovány ve veřejném diskurzu. Rámování těchto otázek jako konfliktu mezi náboženskou svobodou a sekulárním státem může posilovat dichotomii mezi "my" a "oni" a přispívat k polarizaci společnosti.

Celkově tento konflikt reflektuje společenské rozdíly a výzvy spojené s integrací muslimských menšin do sekulární společnosti, což je téma, které zůstává aktuální a diskutované nejen ve Francii, ale i v celé Evropě. I v rámci analýzy, kterou jsme provedli pro potřeby této práce vidíme, že na situaci lze nahlížet z mnoha pohledů, z nichž každý nese svá potenciální pozitiva, ale i negativa.

2.4.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma

Jean-Luc Mélenchon se v rámci francouzské politické scény výrazně liší svým postojem k principu laicité a jeho dopadu na společnost. Mélenchon považuje laicité za nástroj, který většinová populace využívá k zakrývání xenofobie a islamofobie. Tento názor reflektuje jeho podporu svobody projevu, včetně náboženského vyjádření, které považuje za základní právo. Mélenchonova podpora multikulturalismu a kritika laicité jako nástroje potlačování

náboženských menšin se dá interpretovat v kontextu teorie rámování. Způsob, jakým jsou média a politický diskurz rámovány, ovlivňuje veřejné vnímání a diskurz. Mélenchon kritizuje, že média zvýrazňují pouze islám na úkor ostatních náboženství, což může vést k negativnímu vnímání muslimů a posilování stereotypů. Stejnou kritiku pronesl i na účet Marine Le Pen, během jejich předvolebních debat, kdy ji obvinil, „že tvoří dvě kategorie obyvatel.“⁴⁹

Mélenchonův názor na média, která nevyhnutelně selektují, zjednodušují a zvýrazňují určité aspekty událostí, což může ovlivnit veřejné vnímání a diskurz. Mélenchon tvrdí, že média zveličují islamofobní narativy, čímž posilují negativní stereotypy o muslimech a přispívají k jejich marginalizaci.

Naopak Emmanuel Macron, bývalý prezident Francie, stál během svého mandátu před výzvou harmonizace mezi principem laicité a právem na svobodu vyznání, zejména po útocích na redakci Charlie Hebdo. Jeho přístup k islámu a náboženským symbolům se zakládá na rozlišení mezi praktikujícími muslimy, kteří respektují hodnoty sekulární společnosti, a radikálními skupinami, které zneužívají náboženství k terorismu. Tento přístup je v souladu s teorií "sekuritizace" jazyka, podle níž politické elity mohou legitimizovat mimořádná opatření, jako jsou zákazy nošení určitých náboženských symbolů, zdůrazňováním bezpečnostních hrozeb. Macronova politika, která se snaží balancovat mezi ochranou náboženské svobody a zajištěním bezpečnosti, reflektuje sekuritizační dynamiku, kde je islám často konstruován jako bezpečnostní hrozba, což ospravedlňuje přísná opatření vůči muslimským komunitám. Macron se ve svých předvolebních projevech opírá do rétoriky Le Pen, která spojuje náboženské symboly pouze s islámem a následně radikalizací. Pro Macrona jsou nevhodné všechny náboženské symboly a nelze je spojovat s jedním konkrétním náboženstvím.⁵⁰

Marine Le Pen, na rozdíl od Mélenchona i Macrona, zastává radikálnější postoj k náboženským symbolům a islámu obecně. Její stanovisko se opírá o argumenty, že náboženské symboly, jako je hidžáb či abája⁵¹, symbolizují radikální islám a jsou v rozporu s francouzskými hodnotami.

⁴⁹ Le Figaro Live. Marine Le Pen : «Nous avons des solutions pour arrêter l'immigration massive». Vidéo YouTube. 28:47. YouTube. 8. března 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=L-PrIKLhgAY> (staženo 10. července 2024).

⁵⁰ CNEWS. Marine Le Pen : "Je veux que les Français soient protégés sur leur propre sol". Vidéo YouTube. 15:37. YouTube. 10. dubna 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=TjIHfTBMus0> (staženo 10. července 2024)

⁵¹ *Abája je tradiční volný dlouhý plášť, který nosí některé muslimské ženy, zejména v zemích Blízkého východu, jako je Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty a Katar. Abája zakrývá celé tělo kromě obličeje, rukou a nohou a často se nosí přes jiné oblečení, když ženy vycházejí na veřejnost.*

Le Penová využívá tento strach k mobilizaci politické podpory, což může vést k dalšímu posílení xenofobních a islamofobních nálad ve společnosti. V jedné z debat jasně prohlásila, že: „jsem pro úplný zákaz šátků ve veřejném prostoru a říkám to zcela otevřeně a jasně. Domnívám se, že šátek může být použit islamista jako jakási forma stejnokroje.“⁵²

Tímto srovnáním lze vidět, jak politické strany ve Francii reagují na výzvy spojené s náboženskou svobodou, multikulturalismem a integrací muslimských komunit do sekulární společnosti. Každý z těchto politiků představuje odlišný přístup, který odráží jejich politické priority a vizionářství ohledně budoucnosti Francie. Mélenchonova podpora náboženské svobody a kritika laicité jako nástroje potlačování muslimských menšin je v souladu s teorií kulturalismu a teorií rámování, která ukazuje, jak mediální a politický diskurz ovlivňuje veřejné vnímání náboženství. Macronova snaha o vyvážený přístup mezi laicité a náboženskou svobodou reflektuje teorii sekuritizace, která zdůrazňuje roli bezpečnostních diskurzů v politických rozhodnutích. Na druhé straně, Le Penová využívá kulturu strachu k posílení svého radikálního postoje vůči islámu, což má za následek další polarizaci společnosti.

2.5. Téma 3: Integrace muslimských komunit: Jak kandidáti navrhuji podporovat integraci muslimských komunit do francouzské společnosti?

2.5.1. Představení tématu

Integrace muslimských komunit do francouzské společnosti je dlouhodobým problémem, který má hluboké historické kořeny. Od 30. let 20. století se Francie potýká s náročnými otázkami spojenými s migrací a integrací, což ovlivnilo socio-ekonomický, kulturní a politický vývoj země. Přistěhovalci, původem převážně z bývalých kolonií, byli původně povoláváni na pracovní trh, ale jejich dlouhodobý pobyt v zemi vedl k narůstajícím problémům integrace. V této souvislosti se nabízí aplikace teorie relativity deprivace, která popisuje, jak vnímané rozdíly mezi očekáváním a realitou mohou vést k frustraci a konfliktům. Přistěhovalci, kteří očekávali lepší ekonomické a sociální podmínky, často čelili realitě nezaměstnanosti a diskriminace, což mohlo vést k pocitům deprivace a následné radikalizaci.

Abája je obvykle černá a může být jednoduchá nebo zdobená výšivkami, krajkami, nebo jinými dekorativními prvky. Některé ženy k abáje nosí také hidžáb, který zakrývá vlasy a krk, a nikáb, který zakrývá obličej.

⁵² CNEWS, Marine Le Pen : "Je veux que les Français soient protégés sur leur propre sol". Vidéo YouTube. 15:37. YouTube. 10. dubna 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=TjIHfTBMus0> (staženo 15. července 2024).

Jedním z klíčových aspektů integrace je ekonomická situace, která zásadně ovlivňuje stabilitu a prosperitu přistěhovaných komunit. Problematika bydlení, nezaměstnanosti a socioekonomického vyloučení se stala realitou na předměstích velkých měst, kde se přistěhovalci usazovali. V případě Francie se to projevuje ve formě "banlieues", předměstí, kde se často kumuluje chudoba a sociální vyloučení, což často přispívá k sociálnímu napětí a radikalizaci mladých lidí.

S narůstajícím počtem přistěhovalců a jejich potomků rostly i kulturní a identitární výzvy. Multikulturalismus se stal klíčovým pojmem ve veřejné politice, přičemž jednotliví političtí lídři přistupovali k této problematice různě. Například teorie „sekuritizace“ vysvětluje, jak se některé země snaží reagovat na bezpečnostní hrozby spojené s migrací a integrací prostřednictvím politik bezpečnosti a kontrolních opatření, což může mít negativní vliv na integraci menšin. Tento přístup je patrný v politice Emmanuela Macrona, který se během svého prezidentského mandátu snažil nalézt rovnováhu mezi udržením francouzských hodnot laicité a zároveň podporou integrace muslimských komunit. Jeho politika se opírala o diferenciaci mezi radikálním islámem a většinou integrovaných muslimů, což lze interpretovat skrze optiku securitizace a diferenciaci. Macronova snaha rozlišovat mezi těmito skupinami měla za cíl zabránit stigmatizaci celé muslimské komunity a zároveň efektivně čelit hrozbě radikalizace. Program CIDPR (Interministeriální komise pro prevenci radikalizace), zavedený v posledních letech, ilustruje snahu francouzské vlády o systematické a preventivní řešení radikalizace a integrace. Tento program představuje poměrně komplexní strategii, která zahrnuje vzdělávání, sociální práci, spolupráci s komunitami a duchovními, a poskytování podpory propuštěným vězňům, což je příklad systematického přístupu k řešení integračních problémů. Tento přístup lze také vysvětlit pomocí teorie sociálního hnutí, která zdůrazňuje význam kolektivní akce a spolupráce mezi různými aktéry v řešení sociálních problémů.

Jean-Luc Mélenchon zastává přístup podporující multikulturalismus a pozitivní diskriminaci, což reflektuje jeho snahu otevřeně přijímat nové kultury a podporovat jejich integraci do francouzské společnosti. Tento postoj lze chápat v kontextu teorie rámování, která zdůrazňuje, jak způsob, jakým jsou otázky prezentovány veřejnosti a politickým lídrům, může ovlivnit jejich interpretaci a reakce. Mélenchonova kritika laicité jako nástroje potlačování náboženských menšin je v souladu s touto teorií, protože ukazuje, jak různé rámce mohou vést k odlišným politickým a sociálním důsledkům.

Významná je i role Marine Le Pen, která se staví kriticky vůči islámským symbolům a praktikám, což odráží její přístup k securitizaci a důraz na francouzské hodnoty. Le Penová využívá strach z terorismu a kulturních rozdílů k mobilizaci politické podpory. Tento přístup

může vést k dalšímu posílení xenofobních a islamofobních nálad ve společnosti, což komplikuje snahy o integraci a posiluje sociální napětí.

Obecně lze konstatovat, že integrace muslimských komunit do francouzské společnosti je náročnou výzvou, která vyžaduje diferenciovaný přístup, který reflektuje socio-ekonomické, kulturní a bezpečnostní aspekty. Použití různých teorií a přístupů poskytuje teoretické porozumění této problematice a ukazuje, jak mohou různé politické strategie a rámce ovlivnit integraci a sociální soudržnost ve Francii.

2.5.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma

Jean-Luc Mélenchon se staví k integraci muslimských komunit kriticky a vidí problémy ve vzniku vyloučených muslimských čtvrtí jako důsledek nedostatečné snahy většinové společnosti umožnit tuto integraci. Podle Mélenchona je islamofobie a xenofobie podporována politiky a médii, což přispívá k marginalizaci muslimských komunit. Tento přístup lze analyzovat skrze teorii „ghettoizace“⁵³ Williama Juliuse Wilsona, která popisuje, jak se minority v urbanizovaných oblastech segregují do specifických enkláv, což vede k socio-ekonomickému izolacionismu. Wilsonova teorie nám pomáhá pochopit, že izolace těchto komunit je nejen důsledkem strukturálních faktorů, ale také politických rozhodnutí a společenských předsudků, které brání efektivní integraci.

Mélenchonova kritika má také kořeny v teorii relativity deprivace, která vysvětluje, jak pocity nespravedlnosti a deprivace mezi marginalizovanými skupinami vedou k sociálnímu napětí a konfliktům. Podle této teorie se muslimské komunity cítí být systematicky vyloučeny a diskriminovány, což posiluje jejich frustraci a může vést k radikalizaci. Mélenchon se tedy snaží poukázat na potřebu boje proti diskriminaci a projevům nenávisti, aby byla umožněna plná integrace všech členů společnosti.

Emmanuel Macron naopak přichází s konkrétními opatřeními ve svém programu, který je považován za jeden z nejvíce preventivních a specifických v Evropě. Macron se zaměřuje na problematiku sekularizace a integrace vyloučených lokalit, kde dominuje muslimská populace. Jeho program zahrnuje kontrolu nad duchovními a finančními toky, aby se předešlo radikalizaci a zahraničnímu vlivu. Tento přístup lze interpretovat skrze koncept sekuritizace, teorie vysvětluje, jak státy reagují na bezpečnostní hrozby spojené s migrací a integrací tím, že tyto otázky přesouvají do oblasti bezpečnosti a národní obrany. Macronova politika se tedy snaží o

zajištění bezpečnosti a stability ve vyloučených čtvrtích prostřednictvím systematických opatření a komplexních strategií, které nejen chrání francouzské hodnoty, ale také podporují integraci muslimských komunit do širší společnosti. „Musíme zajistit, aby se naši občané cítili bezpečně, a zároveň umožnit všem, aby se plně zapojili do naší republiky,“ řekl Macron v jednom z rozhovorů.

Marine Le Pen naopak vidí v islámu primárně hrozbu a navrhuje zákaz islámských symbolů a praktik v celé veřejné sféře. Její přístup je reprezentativní pro teorii rámování, kde jsou problémy a hrozby spojené s muslimskými komunitami rámovány způsobem, který vyvolává strach a podporuje represivní politiku. Avšak konkrétní návrhy na řešení vyloučených čtvrtí ve svém programu nepřednesla, což může naznačovat její omezený postoj k integraci a zaměření se spíše na represivní opatření než na komplexní strategie. Její rétorika a politická agenda tak často staví na teorii sociálního hnutí, kde mobilizuje podporu skrze zdůrazňování nebezpečí a potřeby ochrany před údajnými hrozbami.

Celkově lze konstatovat, že Macron přináší nejvíce koncepční a realistické řešení v otázce integrace muslimských komunit do francouzské společnosti, zatímco Mélenchonova levice je idealistická a pravice reprezentovaná Le Penovou nenabízí konkrétní, ale omezující řešení. Macronova politika reflektuje snahu o vyvážený přístup mezi udržením bezpečnosti a podporou integrace.

2.6. Téma 4: Zahraniční politika a islámská radikalizace: Jak kandidáti vidí vztah mezi francouzskou zahraniční politikou a islámskou komunitou doma?

2.6.1. Představení tématu

Téma vztahu mezi francouzskou zahraniční politikou a domácí situací muslimských komunit je velmi citlivé. Izrael hraje klíčovou symbolickou roli v této rovnici, vnímaný jak muslimskou menšinou, tak významnou židovskou minoritou, tak většinovou francouzskou populací. Francie se v posledních letech potýká s narůstajícím rizikem islámské radikalizace a antisemitismu, což zpřisňuje opatření týkající se muslimských symbolů a prohlubuje propast mezi muslimskými a židovskými komunitami, která už je sama ze své podstaty dost komplikovaná.

Tento fenomén lze analyzovat pomocí několika politologických teorií. Olivier Roy ve své teorii „islámu jako protestu“ argumentuje, že islámská radikalizace v Evropě často není primárně náboženským fenoménem, ale spíše politickým protestem proti sociálnímu a ekonomickému vyloučení. V tomto kontextu mohou být muslimské komunity vnímány jako oběti širších

strukturálních problémů, což je perspektiva, kterou často zastává Jean-Luc Mélenchon. Mélenchon zdůrazňuje, že nedostatečná integrace a diskriminace jsou hlavními příčinami radikalizace. „Musíme pochopit, že mladí lidé, kteří se radikalizují, nejsou jen produkty své víry, ale také své společenské situace,“ tvrdí Mélenchon.

Gilles Kepel naopak vidí islámskou radikalizaci jako výsledek kombinace zahraničních vlivů a vnitřních společenských krizí. Kepelova teorie integruje myšlenku, že zahraniční politika, zejména ve vztahu k Blízkému východu a Izraeli, může mít přímý dopad na vnitřní bezpečnostní situaci. To odpovídá přístupu Macrona, který zdůrazňuje potřebu kontroly zahraničních vlivů na domácí muslimské komunity. „Naše politika musí být pevná a rozhodná, abychom chránili naši republiku před jakýmkoli zahraničním vměšováním,“ řekl Macron v jednom ze svých projevů.

Scot Atran, který zkoumá motivace teroristů, tvrdí, že radikalizace je často výsledkem hledání identity a smyslu v prostředí, kde mladí lidé nemají pocit, že patří. Tato teorie podporuje potřebu inkluzivních politik, které nabízejí mladým lidem alternativy k extremismu. Macronova snaha o kontrolu nad duchovními a finančními toky muslimských komunit může být viděna jako snaha omezit radikalizační potenciál, ale je také kritizována za to, že může posílit pocit vyloučení mezi muslimy.

Marine Le Pen se naopak zaměřuje na represivní opatření a vidí islám jako hrozbu samu o sobě. Tento přístup lze vysvětlit teorií rámování, kde jsou muslimské komunity často prezentovány jako bezpečnostní riziko, což posiluje strach a podporuje přísnější kontrolní opatření a jejich veřejnou podporu. Le Pen také často kritizuje Izrael a používá antisemitismus jako politický nástroj k získání podpory určitých voličských segmentů. Její postoj k muslimským komunitám je výrazně negativní a navrhuje zákaz islámských symbolů ve veřejné sféře, což podle ní pomůže udržet francouzskou identitu.

Celkově je vztah mezi zahraniční politikou Francie a jejím vnitřním politickým a sociálním kontextem nesmírně důležitý pro pochopení současného politického dění ve Francii a jeho dopadů na multikulturní společnost. Kandidáti ve francouzských volbách reflektují různé teoretické přístupy a jejich politiky ukazují, jak se tyto teorie promítají do konkrétních opatření.

2.6.2. Srovnání pohledů kandidátů na toto téma

Téma vztahu mezi francouzskou zahraniční politikou a domácí situací muslimských komunit je nabitě emocemi. Izrael hraje klíčovou roli jako symbol, který je vnímán jak muslimskou menšinou, tak většinovou francouzskou populací a neméně židovskou minoritou. V posledních

letech se situace ve Francii stala ještě citlivější kvůli teroristickým útokům a rostoucímu antisemitismu, což vedlo k zpřísnění opatření vůči muslimským symbolům a dále prohlubuje propast mezi židovskými a muslimskými komunitami.

Jean-Luc Mélenchon, zástupce levice, vyjadřuje silnou podporu palestinské věci a nezávislosti. Účastnil se propalestinských demonstrací a veřejně podporuje palestinské síly, což posiluje jeho podporu mezi stoupenci z řad muslimských minorit. Kritika ho často zasahuje za jeho opatrný postoj k Hamasu a neochotu odsoudit jejich útoky na Izrael, což vede k napětí jak na domácí, tak na evropské úrovni. Mélenchonův postoj lze chápat i skrze teorii sociálního hnutí, kde jeho podpora palestinské věci představuje strategii mobilizace muslimských voličů a posilování solidarity mezi marginalizovanými skupinami. „Musíme stát při těch, kteří bojují za svou svobodu a důstojnost,“ prohlásil Mélenchon na jedné z demonstrací.

Emmanuel Macron zastává vyváženější přístup. Zatímco vyjádřil podporu Izraeli v roce 2022, následně upravil svou politiku, aby vyvážil zájmy židovské a muslimské komunity ve Francii. Jeho návštěva Izraele i Západního břehu vysílá signál o respektu k oběma stranám konfliktu a snaze najít vyvážené řešení. Macronova politika je pragmatická, reflektující dlouhodobou stabilitu a inkluzivní přístup. Teorie sekuritizace může být aplikována na Macronův přístup, kde bezpečnostní obavy a potřeba stabilizace vztahů mezi různými komunitami vedou k politickým opatřením, která mají za cíl zabránit radikalizaci a zajistit sociální soudržnost. „Naše zahraniční politika musí odrážet naše domácí potřeby a hodnoty. Stabilita a mír jsou klíčové nejen v zahraničí, ale i doma,“ řekl Macron.

Marine Le Pen je na opačném pólu, vyjádřila silnou kritiku islámu ve Francii a vidí v něm bezpečnostní hrozbu. Je známá svými ostrými postoji vůči muslimské komunitě a zdůrazňuje ochranu židovské menšiny před potenciálními hrozbami, což reflektuje její politickou strategii zaměřenou na ostrou opozici vůči muslimskému přistěhovalectví. Le Penové rétorika a politika mohou být analyzovány skrze teorii rámování, kde jsou muslimské komunity často prezentovány jako hrozba pro národní bezpečnost a kulturní integritu. Tento rámec posiluje strach a podporuje přísnější kontrolní opatření, což je typické pro Le Pen. „Francie musí chránit svou identitu a své občany před jakoukoli formou radikalizace,“ prohlásila Le Pen ve své kampani.

Oliver Roy a Gilles Kepel, nabízejí další pohledy na tuto problematiku. Royova teorie islámu jako politického protestu ukazuje, že radikalizace není primárně náboženský fenomén, ale spíše odpověď na sociální a ekonomické vyloučení. Kepel naopak vidí radikalizaci jako výsledek kombinace zahraničních vlivů a vnitřních krizí, což naznačuje, že zahraniční politika Francie, zejména vůči Izraeli, může mít přímý dopad na domácí radikalizační tendence.

Scot Atranova teorie, která zkoumá motivace teroristů, tvrdí, že radikalizace často pramení z hledání identity a smyslu v prostředí, kde mladí lidé nemají pocit, že někam patří. Toto vysvětluje potřebu inkluzivních politik, které nabízejí alternativy k extremismu, což je aspekt, který se Macron snaží reflektovat ve své politice. Macronova snaha o vyvážený přístup mezi bezpečností a inkluzivitou je kritická pro dlouhodobou stabilitu a sociální soudržnost ve Francii.

Celkově je vztah mezi francouzskou zahraniční politikou a domácím politickým a sociálním kontextem velmi důležitý pro pochopení současného politického dění ve Francii. Macronova vyváženost a pragmatický přístup stojí proti Mélenchonově a Le Penově polarizaci, což odráží širší společenské napětí a politické rozpory v multikulturní Francii. Tento komplexní vztah je nezbytný pro řešení výzev spojených s integrací muslimských komunit a prevencí radikalizace, přičemž je klíčové nalézt rovnováhu mezi bezpečností a sociální inkluzí.

3. ZÁVĚR

Téma muslimských minorit a jejich radikalizace ve francouzské společnosti je extrémně kontroverzní a politicky citlivé. V kontextu aktuálně probíhajících předčasných voleb ve Francii, kdy reálně hrozilo zvolení krajní pravice a Marine Le Pen se stala středobodem diskusí, je důležité pochopit, jak každý z kandidátů přistupoval k tématům imigrace, vyloučených čtvrtí, socio-ekonomické nestability a bezpečnostního rizika spojeného s muslimskými menšinami.

Olivier Roy ve svých studiích o radikalizaci zdůrazňuje, že radikalizace není jen důsledkem náboženství, ale také sociální a politické marginalizace. Toto je klíčové pro pochopení situace v muslimských vyloučených lokalitách ve Francii.

Dějiny migrace muslimských komunit do Francie, které sahají až do počátku 20. století, zahrnují mnoho socio-ekonomických výzev a kulturních adaptací. Po teroristických útocích, které Francii zasáhly od začátku 21. století, se společnost začala více zaměřovat na otázky bezpečnosti a integrace muslimských menšin. Francouzské reakce na tyto události měly vliv na politické agendy a diskurzy, kde se polarizace společnosti stala stále více patrnou.

Jean-Luc Mélenchon, reprezentant levice, se profiluje jako zastávce multikulturalismu a sociální spravedlnosti. Podporuje práva imigrantů a vyloučených komunit, což ho činí atraktivním pro voliče z řad muslimských minorit. Jeho rétorika zdůrazňuje potřebu inkluzivních politik, které by mohly snížit napětí a marginalizaci ve vyloučených lokalitách. „Musíme stát při těch, kteří bojují za svou svobodu a důstojnost,“ prohlásil Mélenchon na jedné

z demonstrací. Tento přístup je v souladu s teorií relativní deprivace, která vysvětluje, jak vnímaná nespravedlnost a nerovnost mohou vést k radikalizaci a sociálnímu napětí.

Emmanuel Macron, středový kandidát, se snaží balancovat mezi bezpečnostními obavami a podporou integrace. Jeho přístup je pragmatický a zaměřuje se na posílení sociální koheze a snížení radikalizačních tendencí. Macronův program zahrnuje iniciativy na podporu integrace a boj proti socio-ekonomické nerovnosti, která podle něj hraje klíčovou roli v radikalizaci mladých lidí. „Naše zahraniční politika musí odrážet naše domácí potřeby a hodnoty. Stabilita a mír jsou klíčové nejen v zahraničí, ale i doma,“ řekl Macron. Teorie sekuritizace zde poskytuje rámec pro pochopení, jak Macronova politika kombinuje bezpečnostní opatření s inkluzivními strategiemi, aby se minimalizovaly hrozby radikalizace.

Marine Le Pen se zaměřuje na bezpečnostní aspekty a kritizuje multikulturalismus jako hrozbu pro francouzskou identitu. Její rétorika proti islámu a imigraci získává podporu mezi těmi, kteří se obávají nárůstu radikalismu a teroristických hrozeb. Le Penová vidí radikalizaci jako důsledek slabosti francouzské imigrační politiky a volá po tvrdých opatřeních proti islámskému extremismu. „Francie musí chránit svou identitu a své občany před jakoukoli formou radikalizace,“ prohlásila Le Pen ve své kampani. Tento postoj je v souladu s teorií rámování, která vysvětluje, jak jsou určité otázky prezentovány jako hrozby, což legitimizuje přísnější politická opatření.

Když analyzujeme jazyk a dílčí projevy a symboliku jednotlivých kandidátů, je zřejmé, že každý z nich využívá specifické strategie k oslovování své cílové skupiny voličů. Mélenchon využívá inkluzivní a idealistický rétoriku, který apeluje na voliče, kteří hledají sociální spravedlnost a inkluzi. Macron používá pragmatický a věcný jazyk, který má oslovit voliče hledající rovnováhu a stabilitu. Le Pen se zaměřuje na negativní a konfrontační jazyk, který mobilizuje voliče na základě strachu a pocitu ohrožení.

V kontextu evropských trendů, kde pravicové a protiimigrační tendence narůstají, je situace ve Francii indikátorem širších změn. Výsledky předčasných voleb v červenci 2024 odrážejí tyto tendence, kdy pravicové strany získávají na popularitě díky narůstajícím obavám z migrace a radikalizace. Marine Le Pen se stává středobodem diskusí, což ukazuje na rostoucí podporu pro její protiimigrační a bezpečnostně orientovanou politiku.

Celkově lze říci, že problematika radikalizace ve francouzské společnosti vyžaduje přístupy, které zohledňují historické, sociální a politické kontexty. V tomto ohledu se teorie sekuritizace jeví jako nejdominantnější. Waeverova teorie poskytuje rámec pro pochopení, jak se imigrační politika a bezpečnostní opatření stávají politickými nástroji, které ovlivňují veřejné vnímání a politické strategie.

4. BIBLIOGRAFIE

4.1. Primární zdroje:

Webové stránky a online dokumenty

Gouvernement.fr. "Vládní stránky s programy jednotlivých kandidátů v prezidentských volbách roku 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022.

<https://www.gouvernement.fr/actualite/les-programmes-des-candidats-a-lelection-presidentielle-mis-en-ligne>. Staženo 1. prosince 2023.

CNCCEP. "Vládní stránky s oficiálním programem Emmanuel Macron pro prezidentské volby v roce 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022.

<https://www.cncep.fr/pdfs/Candidat-07-Emmanuel-Macron-Declaration.pdf>. Staženo 1. prosince 2023.

CNCCEP. "Vládní stránky s oficiálním programem Eric Zemmour pro prezidentské volby v roce 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022. <https://www.cncep.fr/pdfs/Candidat-12-Eric-Zemmour-Declaration.pdf>. Staženo 1. prosince 2023.

CNCCEP. "Vládní stránky s oficiálním programem Jean-Luc Mélenchon pro prezidentské volby v roce 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022.

<https://www.cncep.fr/pdfs/Candidat-08-Jean-Luc-Melenchon-Declaration-accessible.pdf>. Staženo 1. prosince 2023.

CNCCEP. "Vládní stránky s oficiálním programem Marine Le Pen pro prezidentské volby v roce 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022. <https://www.cncep.fr/pdfs/Candidat-06-Marine-Le-Pen-Declaration-accessible.pdf>. Staženo 1. prosince 2023.

Vie-publique.fr. "Vládní stránky s přepisem projevu E. Macrona k výročí mešity – kontext vztahu státu a náboženství." Naposledy upraveno: 19. října 2022. <https://www.vie-publique.fr/discours/286884-emmanuel-macron-19102022-islam-en-france>. Staženo 10. prosince 2023.

Vie-publique.fr. "Přepis projevu E. Macrona k prezidentským volbám." Naposledy upraveno: 1. dubna 2022. <https://www.vie-publique.fr/discours/286126-emmanuel-macron-01042022-projet-presidentiel-2022-programme-electoral>. Staženo 15. prosince 2023.

Observatoire-immigration.fr. "Migrační bilan Macronova prezidentského období." Naposledy upraveno: 25. ledna 2024. <https://observatoire-immigration.fr/wp-content/uploads/2024/01/Bilan-presidence-Macron-PDF-v2.pdf>. Staženo 1. února 2024.

Melenchon2022.fr. "Program Mélenchon se specializací na migraci a společnou vizi." Naposledy upraveno: 2022. <https://melenchon2022.fr/livrets-thematiques/migrations/>. Staženo 15. prosince 2023.

Senat.fr. "Islámská radikalizace, čelme jí společně." Naposledy upraveno: 7. července 2020. <https://www.senat.fr/rap/r19-595-1/r19-595-11.pdf>. Staženo 15. prosince 2023.

Hal.science. "Radikalizace ve Francii, analytická syntéza vyšetřování senátní komise z roku 2020." Naposledy upraveno: 21. července 2022. <https://hal.science/hal-03735979v1/file/Radicalisation%20en%20france.pdf>. Staženo 15. prosince 2023.

Video YouTube

LCI. Marine Le Pen : "Nous ne pouvons pas accueillir la misère du monde". Vidéo YouTube. 12:41. YouTube. 12. února 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=IqFMBvSmDJA>.

Le Pen, Marine. Marine Le Pen sur la migration et la radicalisation islamique. Vidéo YouTube. 7:39. YouTube. 20. ledna 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=Tsh9p5H-g5k>.

Le Figaro Live. Marine Le Pen : «Nous avons des solutions pour arrêter l'immigration massive». Vidéo YouTube. 28:47. YouTube. 8. března 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=L-PrIKLhgAY>.

CNEWS. Marine Le Pen : "Je veux que les Français soient protégés sur leur propre sol". Vidéo YouTube. 15:37. YouTube. 10. dubna 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=TjIHfTBMus0>.

Články a novinové zprávy

Le Monde. "E. Macron, V naší společnosti je dnes něco, co bych nazval separatismem."

Naposledy upraveno: 24. ledna 2020.

https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/01/24/emmanuel-macron-il-y-a-dans-notre-republique-aujourd-hui-ce-que-j-appellerais-un-separatisme_6027071_3224.html. Staženo 15. prosince 2023.

4.2. Sekundární zdroje:

Knihy

Atran, Scott. In Gods We Trust: The Evolutionary Landscape of Religion. Oxford: Oxford University Press, 2002.

Atran, Scott. Talking to the Enemy: Faith, Brotherhood, and the (Un)Making of Terrorists. New York: Ecco, 2010.

Gurr, Ted Robert. Why Men Rebel. Princeton: Princeton University Press, 1970.

Kepel, Gilles. Jihad: Expansion et Déclin de l'Islamisme. Paris: Gallimard, 2000.

Kepel, Gilles. La Fracture. Paris: Gallimard, 2016.

Roy, Olivier. L'échec de l'Islam politique. Paris: Seuil, 1992.

Roy, Olivier. Le djihad et la mort: L'appel de l'État islamique. Paris: Seuil, 2016.

Roy, Olivier. L'Islam mondialisé. Paris: Seuil, 2002.

Roy, Olivier. La sainte ignorance: Le temps de la religion sans culture. Paris: Éditions du Seuil, 2008.

Sageman, Marc. Understanding Terror Networks. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004.

Sageman, Marc. *Leaderless Jihad: Terror Networks in the Twenty-First Century*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2008.

Wihtol de Wenden, Catherine. *Les immigrés et la politique*. Paris: Presses de la Fondation nationale des Sciences Politiques, 1988. ISBN (pokud je dostupné), p. 227.

Články a novinové zprávy

Bartoszewicz, M. G. *Pevnost Evropa*. Brno, Česká republika: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2020. ISBN 978-80-7325-509-1.

Sounaye, Abdoulaye. "Révolution Salafiste en Afrique de l'Ouest." *Politique Africaine* 161-162, no. 1-2 (2021): 403-425.

Tomáš, Evan, and Vladimír Holý. "Cultural Diversity and Its Impact on Governance." *Socio-Economic Planning Sciences* 89 (2023): 101681. ISSN 0038-0121. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2023.101681>.

McAdam, Doug, John D. McCarthy, and Mayer N. Zald. "Teorie sociálního hnutí."

Waever, Ole. "Teorie sekuritizace."

Webové stránky a online dokumenty

Anonym. "Islámská radikalizace, čelme jí společně." Naposledy upraveno: 7. července 2020. <https://www.senat.fr/rap/r19-595-1/r19-595-11.pdf>. Staženo 15. prosince 2023.

Anonym. "Migrační bilan Macronova prezidentského období." Naposledy upraveno: 25. ledna 2024. <https://observatoire-immigration.fr/wp-content/uploads/2024/01/Bilan-presidence-Macron-PDF-v2.pdf>. Staženo 1. února 2024.

Anonym. "Program Melenchon se specializací na migraci a společnou vizi." Naposledy upraveno: 2022. <https://melenchon2022.fr/livrets-thematiques/migrations/>. Staženo 15. prosince 2023.

Anonym. "Radikalizace ve Francii analytická syntéza vyšetřování senátní komise z roku 2020." Naposledy upraveno: 21. července 2022. <https://hal.science/hal-03735979v1/file/Radicalisation%20en%20france.pdf>. Staženo 15. prosince 2023.

Anonym. "Strach ze svého souseda: radikalizace a džihádistické útoky na Západě." Naposledy upraveno: 1. června 2017. <https://extremism.gwu.edu/fear-thy-neighbor>. Staženo 10. prosince 2023.

Anonym. "Teroristické útoky ve Francii: chronologie útoků od roku 2012." Naposledy upraveno: 4. prosince 2023. <https://www.la-croix.com/france/Attentats-terroristes-France-chronologie-attaques-2012-2023-11-13-1201290586>. Staženo 15. ledna 2024.

BBC News. "France Elections: Sarkozy Faces Fight for Presidency." Last modified March 31, 2012. Accessed July 22, 2024. <https://www.bbc.com/news/world-europe-17562412>.

CIPDR. "Vládní stránky prevence kriminality a radikalizace." Naposledy upraveno: 2024. <https://www.cipdr.gouv.fr>. Staženo 12. listopadu 2023.

Deutsche Welle. "Francie násobí opatření proti islámskému radikalizmu." Naposledy upraveno: 4. prosince 2020. <https://www.dw.com/fr/la-france-multiplie-les-mesures-contre-lislamisme-radical/a-55824523>. Staženo 15. prosince 2023.

France Culture. "Le bilan numérique de la campagne présidentielle 2022." Naposledy upraveno: duben 2023. <https://www.radiofrance.fr/franceculture/le-bilan-numerique-de-la-campagne-presidentielle-2022-8309043>. Staženo 22. července 2024.

InfoMigrants. "French Presidential Election 2022: Regularization, Sea Rescues, End Bone Testing – The Left's Key Immigration Policies." Naposledy upraveno: červenec 2023. <https://www.infomigrants.net>. Staženo 7. července 2024.

La Croix. "Teroristické útoky ve Francii: chronologie útoků od roku 2012." Naposledy upraveno: 4. prosince 2023. <https://www.la-croix.com/france/Attentats-terroristes-France-chronologie-attaques-2012-2023-11-13-1201290586>. Staženo 15. ledna 2024.

Linternaute.com. "Cette phrase polémique d'Emmanuel Macron convainc les Français les plus riches." Naposledy upraveno: květen 2022. <https://www.linternaute.com/>. Staženo 10. července 2024.

Politis. "La France, nouveau paradis fiscal pour les plus riches?" Naposledy upraveno: březen 2022. <https://www.politis.fr/>. Staženo 7. července 2024.

Statista. "Élection présidentielle 2022 en France." Naposledy upraveno: duben 2023. <https://fr.statista.com/themes/9067/election-presidentielle-2022-en-france/#topicOverview>. Staženo 22. července 2024.

Statista. "Islám ve Francii: fakta a čísla." Naposledy upraveno: 13. prosince 2023. <https://fr.statista.com/themes/6482/l-islam-en-france/>. Staženo 15. prosince 2023.

Statista. "Terorismus ve Francii a ve světě: fakta a čísla." Naposledy upraveno: 13. prosince 2023. <https://fr.statista.com/themes/3402/le-terrorisme-en-france/>. Staženo 15. prosince 2023.

Vie-publique.fr. "Výsledky prvního kola prezidentských voleb v roce 2022." Naposledy upraveno: 2022. <https://www.vie-publique.fr/en-bref/284746-presidentielle-2022-les-resultats-du-premier-tour>. Staženo 22. prosince 2024.

Zpráva o boji s islámskou radikalizací. Naposledy upraveno: 18. června 2020. https://www.senat.fr/compte-rendu-commissions/20200615/ce_radicalisation.html. Staženo 15. prosince 2023.

Le Pen, Marine. „Francie musí chránit svou identitu a své občany před jakoukoli formou radikalizace.“

Anonym. "Vládní stránky s programy jednotlivých kandidátů v prezidentských volbách roku 2022." Naposledy upraveno: 31. března 2022. <https://www.gouvernement.fr/actualite/les-programmes-des-candidats-a-lelection-presidentielle-mis-en-ligne>. Staženo 1. prosince 2023.

Anonym. "Vládní stránky s přepisem projevu E. Macrona k výročí mešity – kontext vztahu státu a náboženství." Naposledy upraveno: 19. října 2022. <https://www.vie-publique.fr/discours/286884-emmanuel-macron-19102022-islam-en-france>. Staženo 10. prosince 2023.

Noviny a časopisy

Lefebvre, Rémi. "Que sont devenus les partis et mouvements La France Insoumise et La République En Marche depuis 2017?" *Esprit*. Naposledy upraveno: leden 2023. <https://esprit.presse.fr/article/remi-lefebvre/que-sont-devenus-les-partis-mouvements-la-france-insoumise-et-la-republique-en-marche-depuis-2017-43764>. Staženo 15. července 2024.

France Culture. "Le bilan numérique de la campagne présidentielle 2022." Naposledy upraveno: duben 2023. <https://www.radiofrance.fr/franceculture/le-bilan-numerique-de-la-campagne-presidentielle-2022-8309043>. Staženo 22. července 2024.

Online novinové články

The Local. "The French Election: What Are the Candidates' Policies for Foreigners in France?" Naposledy upraveno: únor 2023. <https://www.thelocal.fr>. Staženo 5. července 2024.

Politis. "La France, nouveau paradis fiscal pour les plus riches?" Naposledy upraveno: březen 2022. <https://www.politis.fr/>. Staženo 7. července 2024.

Linternaute.com. "Cette phrase polémique d'Emmanuel Macron convainc les Français les plus riches." Naposledy upraveno: květen 2022. <https://www.linternaute.com/>. Staženo 10. července 2024.